

ABD'nin Demokrat Başkanlarının Kürt Politikaları

İsmail SARI* & Tuğba ALTUN**

Geliş tarihi: 20/11/2021

Kabul tarihi: 03/02/2022

Atf: Sarı, İ., Altun, T., ABD'nin Demokrat Başkanlarının Kürt Politikaları, Ortadoğu Etütleri, 13-4 (2022): 565-602

DOI: 10.47932/ortetut.1026475

Öz: Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) Kürtlere yönelik politikaları farklı dönemlerde çeşitli dinamikler tarafından şekillenmiştir. Yönetimlere göre değişen politikalarda Cumhuriyetçiler ve Demokratlar arasında da belirli farklılıklar göze çarpmaktadır. Bu çalışmada Demokrat başkanların Kürtlere yönelik politikalarına odaklanılacaktır. Birinci Dünya Savaşı'nın ardından "insan hakları", "kendi kendini yönetme hakkı" gibi idealist söylemler üzerinden Kürtlere yaklaşan ABD başkanları, özellikle İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Soğuk Savaş dönemi şartlarına uygun olarak pragmatist politikalara yönelmiştir. Bu bağlamda da genel olarak Soğuk Savaş döneminde Kürtlerin yaşadığı ülkelerin iç işlerine müdahale edilmek istenmemiş, onları destekleyici bir politika izlenmemiştir.

Dönemsel olarak ABD'nin bölgesel politikalarında, İran ve Irak gibi ülkeler ile ilişkilerine bağlı olarak Kürtlere yönelik politikalarda da değişiklikler gerçekleşmiştir. Özellikle Arap Halk Hareketleri'nin ülkeler üzerindeki etkisi ve bölgede terör örgütlerinin ortaya çıkması önemli faktörler olmuştur. Öncelikle, Barack Obama ile birlikte ABD'nin Ortadoğu'da askerî varlığını azaltma politikası gündeme gelmiştir. Sonrasında ise terör örgütlerine karşı bölgede ABD güçleri yerine, Kürtler gibi vekil kuvvetlerin kullanılması ön plana çıkmıştır. Son zamanlarda ise ABD'nin Kürtlere yönelik politikasının çeşitli alanlarda geliştiği söylenebilir. ABD, özellikle Suriye'de Kürt grupları vekil güç olarak kullanmaktadır. Bunun yanında bölgedeki Kürtlere maddi, askerî ve eğitim gibi destekler de sağlamaktadır. Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) ile de iyi ilişkilere sahip olan ABD, insan hakları ve Kürtlerin uğradığı haksızlıklar bağlamında da Kürtleri desteklediğini belirtmektedir. Kürtler, özellikle Joe Biden'ın ABD başkanı seçilmesiyle haklarının artabileceğini, bağımsızlık bağlamında da gelişmeler yaşanabileceğini ümit etmişlerdir. Bu bağlamda çalışmamızda yukarıda genel ve soyut olarak aktardığımız çerçevede Demokrat başkanların Kürt politikaları analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: ABD, Demokratlar, Cumhuriyetçiler, Kürtler, KDP, PYD

* Dr. Öğretim Üyesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, ismail.sari@hbv.edu.tr , ORCID: 0000-0003-2623-2494

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, tugba.altun@metu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9432-9610

The Kurdish Policies of the Democratic Presidents of the USA

İsmail SARI* & Tuğba ALTUN**

Received: 20/11/2021

Accepted: 03/02/2022

Citation: Sari, İ., Altun, T., “Kurdish Policies of the Democratic Presidents of the USA”, Ortadoğu Etütleri (Middle Eastern Studies), 13-4 (2022): 565-602

DOI: 10.47932/ortetut.1026475

Abstract: A variety of dynamics shaped the policies of the US towards the Kurds in different periods. There are some differences between Republicans and Democrats in policies that differ from administration to administration. The focus point of this study is the policies of Democratic presidents towards Kurds. After the First World War, the US presidents shaped their policies towards Kurds regarding human rights, self-determination, etc. Especially after the Second World War, their policies were shaped and changed according to the Cold War environment. In this respect, they made decisions according to certain norms, but sometimes they took pragmatic decisions. Generally, the US did not want to intervene in the politics of countries with a Kurdish population and did not follow any policy supporting Kurdish groups.

Periodically in the US's regional policies, there were some policy changes towards Kurds based on the relationships between Iran and Iraq. In particular, the emergence of regional terrorist organizations and the effects of the Arab Spring on countries are crucial aspects. At first, in the Obama period, the US wanted to reduce the presence of military presence in the Middle East. After that, the US wanted to use proxy forces such as the Kurds against the terrorist groups. Recently, the USA's policies toward Kurds have developed in various fields. The US primarily uses the Kurdish groups in Syria as proxy forces. The US administration provides support in the areas of financial, military, and training, etc. The US has a good relationship with the IKRG, and they support Kurds in terms of human rights and the injustices they face. The Kurds hoped that their rights would be advanced and that there would be some progress toward independence, particularly after Biden was elected president. In this regard, democratic presidents' Kurdish policies will be examined in terms of the general and discrete framework explained above in this study.

Keywords: US, Democrats, Republicans, Kurds, KDP, PYD

* Dr. Doctor Lect. Member, Ankara Hacı Bayram Veli University-TR, ismailahmetsari@gmail.com ORCID: 0000-0003-2632-2494

** Post Graduate Student, Middle East Technical University-TR, tugba.altun@metu.edu.tr ORCID: 0000-0002-9432-9610

سياسات الرؤساء الديمقراطيين للولايات المتحدة تجاه الأكراد

إسماعيل صاري* & توبا ألتون**

تاريخ الاستلام: 2021/11/20 تاريخ القبول: 2022/02/03

اقتباس: صاري، إ.، ألتون، ت.، "السياسات الكردية لرؤساء الولايات المتحدة الأمريكية الديمقراطيين"، دراسات الشرق الأوسط، 602-565 (2022): 4-13

معرف الغرض الرقمي: 10.47932/ortetut.1026475

الملخص

تشكّلت سياسات الولايات المتحدة الأمريكية تجاه الأكراد وفق ديناميات متعددة في فترات مختلفة. حيث نلاحظ أن هناك تغييرات في هذه السياسات بناء على تغيير الإدارة بين الديمقراطيين والجمهوريين. ستركز هذه الدراسة على سياسات الرؤساء الديمقراطيين تجاه الأكراد. فعقب الحرب العالمية الأولى اتبع رؤساء الولايات المتحدة سياسة الخطابات المثالية مثل «حقوق الإنسان» و«حق إدارة أنفسهم بنفسهم»، لكنهم تحولوا إلى سياسات براغماتية تتوافق مع ظروف فترة الحرب الباردة، لاسيما بعد الحرب العالمية الثانية. وفي هذا السياق، وبشكل عام لم تكن هناك رغبة في التدخل في الشؤون الداخلية للدول التي يعيش فيها الأكراد خلال فترة الحرب الباردة، ولم يتم اتباع سياسة داعمة لهم.

وكانت هناك تغييرات في السياسات الإقليمية للولايات المتحدة من فترة لفترة، وفي هذا السياق تغيرت سياساتها تجاه الأكراد وفق علاقاتها مع دول مثل إيران والعراق. وعلى وجه الخصوص، تعتبر تداعيات الحركات الشعبية العربية التي أطلق عليها (الربيع العربي) على تلك البلدان وظهور منظمات إرهابية في المنطقة من العوامل المهمة في هذه العلاقات. في البداية، برزت سياسة تقليص الوجود العسكري الأمريكي في منطقة الشرق الأوسط خلال فترة باراك أوباما. بعد ذلك، تم استخدام الوكلاء مثل الأكراد بدلاً من القوات الأمريكية في المنطقة لمكافحة المنظمات الإرهابية. وفي الآونة الأخيرة، يمكن القول إن السياسة الأمريكية تجاه الأكراد تطورت في مختلف المجالات. حيث تستخدم الولايات المتحدة الجماعات الكردية كقوة وكيلة لها في المنطقة، لاسيما في سوريا. بالإضافة إلى ذلك، تم تقديم الدعم المالي والعسكري والتدريبي للأكراد في المنطقة. وتقول الولايات المتحدة التي تتمتع بعلاقات جيدة مع حكومة إقليم كردستان شمال العراق، إنها تقدم الدعم أيضاً إلى الأكراد في نطاق حقوق الإنسان والظلم الذي يعاني منه الأكراد. ويأمل الأكراد الآن في ازدياد حقوقهم وأن تكون هناك تطورات فيما يتعلق بالاستقلال، لاسيما مع انتخاب جو بايدن رئيساً جديداً للولايات المتحدة. وفي هذا السياق، تتناول هذه الدراسة سياسات الرؤساء الديمقراطيين للولايات المتحدة تجاه الأكراد، في الإطار الذي تم ذكره أعلاه بشكل عام ومجرد.

الكلمات المفتاحية: الولايات المتحدة الأمريكية، الديمقراطيون، الجمهوريون، الأكراد، الحزب الديمقراطي الكردستاني، حزب الاتحاد الديمقراطي.

* إسماعيل صاري: د. دكتور عضو هيئة تدريس، جامعة أنقرة حجي بيرم فيلي-تركي، ismailahmetsari@gmail.com

رقم أوركيد: 0000-0003-2632-2494

** توبا ألتون: طالبة ماجستير، جامعة الشرق الأوسط التقنية-تركي، tugba.altun@metu.edu.tr

رقم أوركيد: 0000-0002-9432-9610

I. Giriş

Son yüzyılda Kürtlerin kaderini en çok etkileyen devletin ABD olduğu söylenebilir. Ancak literatürde ABD-Kürt ilişkilerine dair çok fazla araştırma bulunmamaktadır. Kürt çalışmaları, Kürtlerin sosyo-politik tarihi ve antropolojisi üzerine daha çok yoğunlaşmıştır. Lokman Meho'nun kitabı, *The Kurdish Question in U.S. Foreign Policy: A Documentary Sourcebook*¹, Marianna Charountaki'nin kitabı, *The Kurds and US Foreign Policy: International Relations in the Middle East since 1945*², Michael Gunter'ın, *Out of Nowhere: The Kurds of Syria in Peace and War*³ kitabı ve makaleleri bu alandaki önemli kaynaklardır.⁴ Mohammed Shareef'in kitabı, *The United States, Iraq and the Kurds, Shock, Awe and Aftermath*⁵ ve Bryan R. Gibson'ın kitabı *Sold Out? US Foreign Policy, Iraq, the Kurds, and the Cold War*⁶ da zikredilmeye değerdir. Lokman Meho'nun kitabı ABD-Kürt ilişkilerini analiz etmezken, ABD'nin Kürt politikası hakkındaki gerekli belgeleri okuyucuya sunmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda, Nader Entessar'ın kitabı, *Kurdish Politics in the Middle East*⁷, Kürt siyasetine odaklanması ve Kürtleri bölgesel ve küresel ölçekte daha geniş çaplı incelemesi bakımından önemlidir. Kürtlerin durumunu etkileyen uluslararası değişkenlere değinmenin yanı sıra bu kitap daha çok yerel ve bölgesel siyasete odaklanmıştır. Entessar'ın çalışması, Kürt sorununun bölgesel ve uluslararası boyutlarını analiz etmesi bakımından ilk girişimdir. Samantha Power'ın kitabı, *A Problem From Hell: America*

- 1 Lokman I. Meho, *The Kurdish Question in U.S. Foreign Policy: A Documentary Sourcebook*, Praeger, 2004.
- 2 Marianna Charountaki, *The Kurds and US Foreign Policy: International Relations in the Middle East since 1945*, Routledge, 2014.
- 3 Michael M. Gunter, *Out of Nowhere: The Kurds of Syria in Peace and War*, Hurst, 2014.
- 4 Muhammed M. A. Ahmed ve Michael M. Gunter, *The Kurdish Spring: Geopolitical Changes and the Kurds*, Mazda Pub, 2013.
Michael M. Gunter, "The Kurdish Problem in Turkey", *Middle East Journal* 42, no. 3, 1988.
Michael M. Gunter, "The Kurdish Question in Perspective", *World Affairs* 166, no. 4, 2004.
Michael M. Gunter, *The Kurds Ascending: The Evolving Solution to the Kurdish Problem in Iraq and Turkey*, Palgrave, 2008.
Michael M. Gunter, "Arab-Kurdish Relations and the Future of Iraq", *Third World Quarterly* 32, no. 9, 2011.
Michael M. Gunter, "Foreign Policy towards the Kurds", 13, no. 2, 2011.
Michael M. Gunter, "The Kurdish Spring", *Third World Quarterly* 34, no. 3, 2013.
Michael M. Gunter, "Iraq, Syria, ISIS and the Kurds: Geostrategic Concerns for the U.S. and Turkey", *Middle East Policy* 22, no. 11, 2015.
Michael M. Gunter, "Erdoğan and the Decline of Turkey", *Middle East Policy* 23, no. 4, 2016.
- 5 Mohammed Shareef, *The United States, Iraq and the Kurds, Shock, Awe and Aftermath*, Routledge, 2014.
- 6 Bryan R. Gibson, *Sold Out? US Foreign Policy, Iraq, the Kurds, and the Cold War*, Palgrave, 2015.
- 7 Nader Entessar, *Kurdish Politics in the Middle East*, Lexington Books, 2009.

and the Age of Genocide⁸, ABD Senatosu'nun pozisyonunu anlatan tek çalışmadır. Ayrıca ABD dış politikası bağlamında ve özellikle Ortadoğu'daki politikalarda, Larry Everest'in kitabı, *Oil, Power & Empire: Iraq and the U.S. Global Agenda*⁹ ve Howard Teicher ve Gayle Radley Teicher'in kitabı, *Twin Pillars to Desert Storm: America's Flawed Vision in the Middle East from Nixon to Bush*¹⁰ bilgilendiricidir.

Bir çok çalışma Türkiye Kürtlerini, Irak Kürtlerini, İran Kürtlerini ve Suriye Kürtlerini, Kürt sorununun parçası olarak analiz etmiştir.¹¹ Bu çalışmalar, söz konusu ülkelerde yaşadıkları yerde Kürtlerin durumu hakkında bilgilendirici nitelik taşımaktadır. Türkiye Kürtleri ve Irak Kürtleri hakkında pek çok çalışma olmasına rağmen İran Kürtleri ve Suriye Kürtleri hakkında literatür daha zayıf kalmaktadır.¹² Kerim Yıldız'ın üç kitabı; *The Kurds in Iraq: The Past, Present and Future*¹³, *The Kurds in Iran: The Past, Present and Future*¹⁴ ve *The Kurds in Syria: The Forgotten People*¹⁵ Kürtlerin tarihi, soyu ve siyasi anlayışı hakkındaki bilgilendirici çalışmalardır. Kürt muhalefeti hakkındaki diğer bir çalışma ise David Romano'nun kitabı olan, *The Kurdish Nationalist Movement: Opportunity, Mobilization and Identity*'dir.¹⁶ Romano, sosyal hareketler perspektifinden Kürt milliyetçi hareketlerin söylemlerini analiz etmektedir. Romano, farklı Kürt milliyetçi hareketlerini incelemiş, Kürdistan Demokratik Partisi (KDP) ve Kürdistan Yurtseverler Birliği'ni (KYB) karşılaştırmıştır. Romano'nun çalışması, özellikle Türkiye'deki PKK'ya odaklanmaktadır.¹⁷ Diğer çalışmaları da konu hakkındaki önemli kaynaklardır.¹⁸

-
- 8 Samantha Power, *A Problem From Hell: America and the Age of Genocide*, Harper Collins Publication, 2003.
- 9 Larry Everest, *Oil, Power & Empire: Iraq and the U.S. Global Agenda*, Common Courage Press, 2004.
- 10 Howard Teicher ve Gayle Radley Teicher, *Twin Pillars to Desert Storm: America's Flawed Vision in the Middle East from Nixon to Bush*, William Morrow and Company, 1993.
- 11 Dumbrell, Clinton's Foreign Policy: Between the Bushes 1992-2000, Routledge, 2009.
John Dumbrell, "Bush's War", Political Science, 2005; Henry Kissinger, Diplomacy, Simon & Schuster, 1995; Henry Kissinger, Years of Renewal, Simon & Schuster, 1999.
- 12 Abbas Vali, "The Making of Kurdish Identity in Iran", *Critique: Critical Middle Eastern Studies* 4, no. 7, 1995.
Abbas Vali, "Kurdish Nationalism in Iran", *Journal of Kurdish Studies*, 1996-1997.
- 13 Kerim Yıldız, *The Kurds in Iraq: The Past, Present and Future*, Pluto Press, 2004.
- 14 Kerim Yıldız, *The Kurds in Iran: The Past, Present and Future*, Pluto Press, 2011.
- 15 Kerim Yıldız, *The Kurds in Syria: The Forgotten People*, Pluto Press, 2006.
- 16 David Romano, *The Kurdish Nationalist Movement: Opportunity, Mobilization and Identity*, Cambridge, 2006.
- 17 Ibid. David Romano, "Iraqi Kurdistan: challenges of autonomy in the wake of US withdrawal", *International Affairs* 86, no. 6, 2010; David Romano, "Iraqi Kurdistan and Turkey: Temporary Marriage?", *Middle East Policy* 22, no. 1, 2015.
- 18 Ahmet Icduygu, David Romano & İbrahim Sirkeci, "The ethnic question in an environment of insecurity: the Kurds in Turkey", *Ethnic and Racial Studies* 22, no. 6, 2010; David Romano, "The Future of Kirkuk", *Ethnopolitics* 6, no. 2, 2007; Romano, "Iraqi Kurdistan: challenges of autonomy in the wake

Martin Van Bruinessen'in kitabı, *Agha, Shaikh, and State: The Social and Political Structures of Kurdistan*¹⁹ bu alandaki diğer önemli çalışmalardan biridir. Bu çalışma, Kürt toplumundaki Kürt muhalif hareketlerinin doğasını ve sınıf bilincini vurgulamaktadır. Denise Natali'nin kitabı, *The Kurds and the State: Evolving National Identity in Iraq, Turkey, and Iran*²⁰ ve Wadie Jwaideh'in kitabı, *The Kurdish National Movement: Its Origins and Development*²¹ ve Abdülrahman Ghassemlou'nun kitabı, *Kurdistan and Kurds*²², Kürt sorununun analizi için kapsamlı kaynaklardır. Christopher Houston'ın kitabı, *Kurdistan: Crafting of national selves*²³, ulus inşa sürecini ve Ortadoğu'daki Kürt hareketlerini analiz etmektedir. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Houston, ulus inşa sürecinin temel örneklerini ve Ortadoğu'da ulus-devlet kurma sürecini incelemiştir. Houston'ın çalışmasındaki diğer bir önemli nokta, Türkiye'de Kemalizm'in ve İran'da Humeynizm'in rolüne değinmesi ve ikisi arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları açıklamasıdır. Houston genel olarak Türkiye'deki Kürt sorununa Kemalizm'in etkisi bağlamında odaklanmıştır.²⁴ Bazı yazarlar, Ortadoğu'daki devletler arasındaki ilişkiyi açıklarken Kürt sorununu bir araç olarak kullanmıştır. Robert Olson'un kitabı, *Turkey's Relations with Iran, Syria, Israel, and Russia, 1991-2000: The Kurdish and Islamist Questions*²⁵, 1990'lı yıllarda Türkiye'nin komşuları ile ilişkilerine odaklanmaktadır. Ayrıca bölgesel bir perspektiften Kürt sorununu da ele almaktadır. Yukarıda bahsedildiği üzere Kürt çalışmaları üzerine literatür zengindir ancak ABD ile ilişkiler eksenli kaynaklar sınırlıdır.

Bu makale, Demokrat başkanların idealist söylemlerle takip ettikleri Kürt politikalarına odaklanmaktadır. ABD dış politikası bağlamında, Irak ve Suriye'deki Kürtlerin Ortadoğu'daki ABD dış politikasının kaldıracı veya uygulayıcıları olarak rolüne odaklanmak gelecekteki gelişmeleri tahmin etmek açısından önemlidir. ABD, bölgedeki hedefleri için Irak ve Suriye'deki Kürtleri kaldıraç ve uygulayıcı olarak kullanmaya çalışırken, bu ülkelerdeki Kürtler de ABD'yi kendi gündemleri için kullanmaya çalışmaktadır.

of US withdrawal"; David Romano ve Mehmet Gürses, *Conflict, Democratization, and the Kurds in the Middle East*, Springer, 2014; David Romano, Rikar Hussein ve Stephen Rowe, *The United States and Kurds of Iraq: Strange Allies*, Springer, 2017.

19 Martin Van Bruinessen, *Agha, Shaikh, and State: The Social and Political Structures of Kurdistan*, Zed Books, 1992.

20 Denise Natali, *The Kurds and the State: Evolving National Identity in Iraq, Turkey, and Iran*, Syracuse University Press, 2005.

21 Wadie Jwaideh, *The Kurdish National Movement: Its Origins and Development*, Syracuse University Press, 2006.

22 Abdülrahman Ghassemlou, *Kurdistan and Kurds*, Publication House of the Czechoslovak Academy of Science, 1965.

23 Christopher Houston, *Kurdistan: Crafting of national selves*, Indiana University Press, 2008.

24 Seevan Saeed, *Kurdish Politics in Turkey: From the PKK to the KCK*, Routledge, 2016.

25 Robert W. Olson, *Turkey's Relations With Iran, Syria, Israel, and Russia, 1991-2000: The Kurdish and Islamist Questions*, Mazda Pub, 2001.

Ortadoğu'da üç hareket Kürt siyaset sahnesinin büyük bir kısmına hakimdir. Türkiye'deki terör örgütü Kürdistan İşçi Partisi (PKK) ve uzantıları, Irak'taki Mesut Barzani'nin Kürdistan Demokrat Partisi (KDP) ve Celal Talabani'nin Kürdistan Yurtsever Birliği (KYB). Bu partilerin üçünün de İran ve Suriye'de uzantıları bulunmaktadır. İran ve Suriye'de PKK terör örgütünün ideolojisini benimseyen "kardeş partileri" olarak PJAK ve PYD bilinmektedir. İran ve Suriye'de sonradan ortaya çıkan Kürt partileri/örgütleri, genelde merkezi bir kişilik etrafında örgütlenmiş ve Türkiye'deki ya da Irak'taki Kürt oluşumlarından biriyle bağlantı içinde olmuşlardır. Gunter'ın belirttiği gibi ABD, dört ülkeye (Türkiye, Irak, İran ve Suriye) yayılmış olan Kürtlere yönelik herhangi bir kapsayıcı stratejiye sahip değildir. Bu bağlamda İkinci Dünya Savaşı'ndan beri ABD'nin Ortadoğu'daki Kürtler ile ilişkisi kısa vadeli çıkarlar etrafında şekillenmiştir. Uzun vadede ise ABD ile olan ilişkisine daha çok önem vermiştir.²⁶

Irak'taki ve Suriye'deki Kürtler, bölgede sadece ABD'nin dış politikasına hizmet eden bir araç olmaktan daha çok normal olarak kendi ajandalarına sahiptir. Karami ve Romano'nun ortak çalışmalarında etraflıca ele aldığı gibi iki ülkede de temel Kürt aktörlerin, başarılı olmak adına ABD'nin desteğini aramalarının üç temel hedefi vardır:

i) Kürt özerkliğinin güncel seviyesinin korunması: En düşük düzeyde, Iraklı Kürtler (hangi partiyse, Kürdistan Demokratik Partisi, Kürdistan Yurtseverler Birliği, Goran ve diğerleri), Irak Kürdistan'ı üzerinden tekrar Bağdat'ın direkt kontrol sağlamasını engellemek adına ABD'nin yardımını isteyecektir. Bağdat'ın çabaları, Kürt Bölgesi'nin özerk güçlerini (petrol, yerel güvenlik güçleri, yerel ekonomi ve diğer meseleler üzerinde) koruyan 2005 anayasasının baltalayıcı unsurlarını içerebilir.

Suriye'deki önemli Kürt siyasi parti (Demokratik Birlik Partisi, PYD) Esed rejimine ve kuzeyde Türkiye'ye karşı ABD korumasından hoşnuttur. PYD, IŞİD ve diğer yerel aktörler ile mücadele etmeye muktedir olsa da doğal olarak güçlü Türk ordusuyla mücadele edebilmesi mümkün değildir. Suriye iç savaşı başladıktan sonra PYD, kaos ve siyasi boşluk ortamında Suriyeli Kürtlerin daha önce hayal edemeyeceği bir seviyede otonomi elde etmiştir. Bununla birlikte, Esed rejimi kuzeybatı Suriye'nin kontrolünü yeniden kazanmak isterken, Türkiye de PKK terör örgütünün Suriye şubesi olan partiyi ortadan kaldırmak istediğinden, bu özerklik tanınmamaktadır ve belirsiz kalmaktadır. Bu güçlü rakiplere karşı ABD gibi bir koruyucuya çaresizce ihtiyaç duyulmaktadır.

²⁶ Gunter, "Foreign Policy towards the Kurds", s. 93.

ii) Yerel rakiplere ve düşmanlara karşı güçlenme: Irak ve Suriye'deki Kürtler, hem Kürt hem de Kürt olmayan yerel rakiplere ve düşmanlara karşı kendilerini güçlendirmek için ABD'nin desteğini kullanmak istemektedir. ABD silahları Kürtlerin bir yerel rakibi olan IŞİD'e karşı kullanılmaktadır. Ancak Irak'ta KDP, ABD'nin askerî yardımını KYB peşmerge müfrezeleri veya Kürdistan Bölgesel Yönetimi'nin Peşmerge Bakanlığı tarafından kontrol edilen taburlar ile paylaşmak yerine, kendi peşmergeleri için stoklamakla suçlanmıştır. Bağdat'taki hükûmet güçleri ile yaşanabilecek olası askerî çatışmada ABD, Kanada ve Avrupa tarafından sağlanan silahların Kürtlere yardımcı olma ihtimali mevcuttur.

Suriye'de PYD, kendi kontrolündeki alanlara diğer Kürt siyasi partilerin silahlı birliklerini sokmasını engellemektedir. Bunu yapabilmeleri ABD'nin askerî desteği ile daha kolay hâle gelmektedir. PYD ve PKK kuvvetleri 2018'in başlarına kadar Irak'ın Sincar bölgesinde Iraklı Kürt kuvvetlere meydan okumuştur. Durumun açmaza girmesi, 2014-2018 yılları arasında bazı kayıplar verilmesine ve KDP Kürt ittifakı ile PYD arasında daha büyük bir çarpışma tehdidinde sebep olmuştur.

iii) Kürtlerin kendi kendini yönetmesi için maksimum seviyede destek: Hem Irak'taki hem de Suriye'deki Kürtler, kendi kendini yönetme hakkına sahip olmaları için mümkün olduğunca ABD desteğini ve tanınırlığını istemektedir. Irak'ta Kürtler, Irak'tan bağımsızlık alabileceklerini ve Washington'ın eninde sonunda bu fikri destekleyeceğini ummaktadırlar. Bağımsızlık desteğinden yoksun olan Iraklı Kürtler, Amerikalıların en azından 2005 Irak Anayasası'nın federalizmi ve Irak devletinin kapsamlı ademi merkeziyetçiliğini savunan hükümlerini desteklemelerini istemişlerdir.

Suriye'de ise PYD, resmi olarak devletin bölünmesine karşı çıkmaktadır. Bunun PKK'nın son zamanlarda örgüt lideri Abdullah Öcalan'ın geliştirdiği "demokratik özerklik" ideolojisine kaymasından ve gerçekten milliyetçiliği reddetmesinden mi (anarko-sosyalizm için) yoksa siyasi bağlama bakıldığında gerçekçi bir değerlendirme mi olduğu hâlâ tartışma konusudur. Durum ne olursa olsun, Suriyeli Kürt gruplar yalnızca ABD'den Suriye'deki özerkliklerini tanıyan ve Suriye devletinin ademi merkeziyetçiliğini destekleyen bir tür siyasi taahhütte bulunmasını istemektedir.²⁷

27 H. Karami & David Romano, "Sub-State Actors and Trump's Foreign Policy in the Middle East: The Case of Kurdish Forces in Iraq and Syria", *Trump and the Middle East*, Deakin University Burwood, 2018.

2. Demokratlar ve Cumhuriyetçiler Arasındaki Dış Politika Yaklaşım Farkı

Demokratlar da Cumhuriyetçiler de ABD'nin ulusal güvenliği ve çıkarlarını savunmanın dış politika öncelikleri olduğunu ifade etmektedirler. Bununla birlikte iki kesimin de dış politika ayrıntılarında ayrıştığı konular bulunmaktadır. Pew Araştırma Merkezi'nin (Pew Research Center) 7-16 Kasım 2018'de yaptığı bir araştırmaya göre bazı veriler bulunmaktadır. Örneğin, ABD müttefikleri ile ilişkileri geliştirmek Demokratlar için %70 oranında bir öncelikken; Cumhuriyetçiler için bu %44 oranında kalmaktadır. ABD'nin askerî üstünlüğünün devam etmesi konusunu ise Cumhuriyetçiler %70 oranında desteklerken; Demokratlar buna %34 oranında önem vermektedir. Şiddetten kaçmaları için mültecilere yardım etmek iki taraf içinde tam bir öncelik olmasa da Demokratlar %39, Cumhuriyetçiler %11 oranında değer biçmektedir. İklim değişikliği konusuna Demokratlar %64 oranında öncelik veririrken; Cumhuriyetçiler %22 oranında önem vermektedir. Rusya'nın gücünü ve etkisini kısıtlamaya Cumhuriyetçiler %32, Demokratlar %52; İran'ın gücünü ve etkisini kısıtlamaya Cumhuriyetçiler %52, Demokratlar %29; Çin'in (araştırmanın yapıldığı dönemde tam olarak öncelikli olmasa da) gücünü ve etkisini kısıtlamaya Cumhuriyetçiler %39, Demokratlar %26; Kuzey Kore'nin gücünü ve etkisini kısıtlamaya ise Cumhuriyetçiler %43, Demokratlar %43 önem ve öncelik vermektedir. Dış ticaret açığını azaltmaya Cumhuriyetçilerin verdiği önem %54 iken; Demokratlarda ise bu oran %33'tür. ABD'nin yurtdışında ekonomik çıkarlarını arttırmak Cumhuriyetçiler için %51, Demokratlar için %40 oranında önem arz etmektedir.²⁸

Trump döneminde Cumhuriyetçiler ve Demokratlar arasındaki farklılıklar daha da derinleşmiştir. Demokratlar daha çok uluslararası toplumla iş birliği içinde çalışmayı savunurken; Cumhuriyetçiler daha çok ulusun kendine dayanması politikasını savunmaktadır. İki kesimin en çok ayrıştığı nokta ise Amerikan istisnailiğidir. 2012 yılında ABD'nin en büyük ulus olduğunu söyleyen Cumhuriyetçilerin oranı %85'tir; Demokratların oranı ise %66'dır. Günümüzde ise bu oran iki taraf için de düşse de en çok düşüş Demokratlar tarafında yaşanmıştır: Demokratlar için bu oran %35 iken, Cumhuriyetçiler için %80'dir. İki tarafın da tehdit algıları ve öncelikli tehdit olarak gördükleri şeyler farklıdır. Demokratlar tehditleri hem iç hem dış olarak görürken; Cumhuriyetçiler tehditlerin sadece ABD sınırları dışından geldiğini düşünmektedir. Demokratların tehdit olarak algıladığı konular: (i) koronavirüs pandemisi, (ii) iklim değişimi, (iii) ABD'de ırk eşitsizliği,

28 "Conflicting Partisan Priorities for U.S. Foreign Policy", *Pew Research Center*, 29 Kasım 2018.

(iv) ABD seçimlerinde dış müdahale, (v) ülkedeki ekonomik eşitsizliktir. Cumhuriyetçiler için ise; (i) Çin'in bir dünya gücü olarak gelişmesi, (ii) uluslararası terörizm, (iii) ülkeye yüksek oranda göçmen ve mülteci gelmesi, (iv) yerel şiddet aşırıcılığı, (v) İran'ın nükleer programıdır. Altıncı sırada yer alan tehdit iki kesim için de aynı olmak üzere küresel ekonomik çöküştür. Yedinci sırada Cumhuriyetçiler için %53 oranla Kuzey Kore'nin nükleer programı yer alırken; Demokratlar %59 ile ABD'deki siyasal kutuplaşmayı tehdit olarak görmektedir. Demokratlar, pandemiyle birlikte diğer devletlerle daha çok iş birliği yapılması gerektiğini %80 ile savunurken; Cumhuriyetçiler daha çok kendilerine dayanmaları gerektiğini %58 ile savunmaktadır. Yalnızca %40 oranında Cumhuriyetçi, diğer devletlerle iş birliğini desteklemiştir. Müttefiklere ve NATO'ya bağlılığın olumlu olduğunu düşünen Demokratların oranı %85 iken; Cumhuriyetçilerin oranı %65'tir. Cumhuriyetçiler, Çin'e karşı aşırı derecede kısıtlamalar koymak istemektedir. Özellikle insan hakları ihlalleri bağlamında Demokratlar da Cumhuriyetçiler de Çin'e yaptırım uygulamaktadır. Cumhuriyetçiler, daha çok milliyetçi bir dış politikayı savunmaktadır. Direkt güç kullanarak ABD'nin amaçlarını yerine getirmesi gerektiğini düşünmektedirler. Askerî güçteki üstünlüklerini sürdürmek, ekonomik baskı, karar almada bağımsızlık ve Çin'e karşı daha agresif bir yaklaşım benimsemek Cumhuriyetçilerin politikaları arasındadır.²⁹

Cumhuriyetçilerin dış politika anlayışı Trump'ın ardından "Önce Amerika" yaklaşımı etkisine girmiştir. Cumhuriyetçiler İkinci Dünya Savaşı'ndan beri uluslararası meselelerde "realist" bir yaklaşım benimsemiştir. Bu da güçlü bir ordu, müttefiklerle, ortaklarla ve dostlarla yakın çalışmak, serbest ticaret, insan haklarını savunmak ve demokrasiyi yaymak gibi anlamlara geliyordu. "Önce Amerika" sloganı seçmenlerde daha az müdahaleci ve kendine odaklı, ABD çıkarlarına hizmet eden bir politika benimsenmesine sebep olmuştur. Afganistan ve Irak'tan ABD'nin çekilme kararı bununla açıklanabilmektedir. Cumhuriyetçiler, azınlık olarak kaldıkları sürece savunduklarından çok, karşı çıktıkları ile ön planda olacaktır. İran nükleer anlaşması buna örnek olabilir çünkü muhtemelen Biden'in anlaşmayı yenileme çalışmalarına karşı çıkılacaktır. Rusya ve Çin hakkındaki politikalar da devam etmektedir. Trump, aralarındaki durumu büyük güçlerin rekabeti olarak tanımlamıştır ancak daha çok Çin'e odaklanmıştır. İleriki dönemlerde Cumhuriyetçiler ve Demokratlar birlikte çalışarak Çin'i ticaret veya insan hakları sebebiyle cezalandırabilir. Trump'ın ve Cumhuriyetçilerin de hoşuna gidecek şekilde Biden, "Yurt dışında yapacağımız her şeye, Amerikalı ailelerin düşüncesini göz önünde bulundurarak karar vermeliyiz" demiştir.³⁰

29 Dan Balz ve Scott Clement, "Poll: Sharp partisan differences now exist on foreign policy, views of American exceptionalism", *The Washington Post*, 17 Eylül 2020.

30 Mitchell B. Reiss, "The Republican Party and US Foreign Policy: What Next?", *RUSI*, 17 Mart 2021.

Demokratlar ile Cumhuriyetçilerin arasında yukarıda ifade edildiği gibi pek çok konuda yaklaşım farklılıkları olsa da ABD'nin Ortadoğu'daki hedefleri noktasında bu iki parti arasında bir ortaklık söz konusudur. ABD'nin genel olarak Ortadoğu'daki ve özellikle Irak ve Suriye'deki hedefleri hakkında iki önemli soru vardır. Birincisi, "ABD'nin hedefleri nelerdir?". İkinci soru ve bu makalenin odak noktası "Kürtlerin bu hedeflere ulaşmadaki rolü ve önemi nedir?". Bu bağlamda ABD'nin Ortadoğu'da üç temel amacı olduğuna dair genel bir kabul söz konusudur. Buna göre; Ortadoğu'ya yönelik ABD dış politikasının ilk amacı bölgedeki hidrokarbon kaynaklarının tedarik güvenliğini sağlamaktır. Bir yandan da ABD, bölgesel ve uluslararası politika eğilimlerini etkilemek için enerji akışını kontrol etme yetisini kullanmaktadır. Aynı zamanda Japonya, Almanya ve özellikle Çin dâhil olmak üzere rakipleri ve ayrıca Avrupa'daki ve Pasifik'teki müttefikler için de bu geçerlidir. Ortadoğu'dan ithal edilişi süregelen hidrokarbona yüksek oranda bağlı olan uluslararası ekonomide, devamlı enerji akışı sağlanarak enerji güvenliği ve ekonomik büyüme sağlanmaktadır.³¹

ABD'nin ikinci amacı ise Ortadoğu'da istikrarlı bir güç dengesi sağlamak ve İran'ın yükselişini engellemektir. John J. Mearsheimer'ın belirttiği gibi Bush yönetimi sırasındaki Irak işgali ve Obama yönetiminin Libya müdahalesi ve kısmen Suriye politikası tecrübeleri hariç, ABD dış politikasında yakın dengelemekten (onshore balancing) çok uzak dengeleme (offshore balancing) eğilimi bulunmaktadır. ABD'nin uzak dengeleme stratejisi iki unsura dayanmaktadır: Dış kaynak kullanımı ve çevreleme. ABD, bölgesel bir aktöre karşı direkt askerî hareketten kaçınmaktadır ve bunun yerine bölgedeki diğer ülkelere bu rolü yüklemektedir.³² ABD'nin üçüncü amacı ise İslamcı radikal güçlere karşı mücadeledir. Dolayısıyla ABD Kürtleri, bir kaldıraç ve Ortadoğu'daki amaçlarını uygulayıcı bir unsur olarak desteklemiştir. Ancak bu amaçlarla çatışan Kürt faaliyetleri olduğunda ABD desteğini geri çekmiştir.³³ Kürtlerin ABD'den üç temel beklentisi bulunmaktadır; güvenlik, özerklik ve rakiplere karşı destek.³⁴ ABD'nin Irak ve Suriye'deki Kürtlere desteği, Kürtlerin gündeminden daha çok ABD'nin gündemini yansıtmaktadır.³⁵

31 H. Karami & David Romano, "Sub-State Actors and Trump's Foreign Policy in the Middle East: The Case of Kurdish Forces in Iraq and Syria", *Trump and the Middle East*, Deakin University Burwood, 2018.

32 John J. Mearsheimer ve Stephen M. Walt, "The Case for Offshore Balancing", *Foreign Affairs*, 2016.

33 Karami & Romano, "Sub-State Actors and Trump's Foreign Policy in the Middle East: The Case of Kurdish Forces in Iraq and Syria"; David L. Phillips, *The Kurdish Spring: A New Map of the Middle East*, Routledge, 2017.

34 İsmail. Sarı "The Syria Safe Zone and the US Policy towards the Syrian Kurds." *İRAM Center*, 11 Mart 2019,

35 Karami & Romano, "Sub-State Actors and Trump's Foreign Policy in the Middle East: The Case of Kurdish Forces in Iraq and Syria".

Yukarıda ABD'nin Ortadoğu'ya yönelik temel hedefleri ortaya konulurken söz konusu hedeflerin tanımlanması noktasında Demokratlar ile Cumhuriyetçilerin arasında bir ortaklık görülebildiği belirtilmişti. Aynı zamanda bu noktada söz konusu iki partinin bahsedilen hedeflere ulaşmak noktasında farklı politikalar takip ettiğini de belirtmek doğru olur. Cumhuriyetçilerin sorunları veya tehditleri içerde değil, dışarda aradığı göz önünde bulundurulduğunda dış politika yönelimlerinde daha agresif ve sert tutum gösterdiği ifade edilebilir. Demokratlar ise hem iç hem de dış sorunlara ve tehditlere odaklanırken ABD çıkarlarının yanı sıra ahlaki normlara, insan haklarına ve değerlerine de öncelik vermektedir. Bu bağlamda Cumhuriyetçiler kadar sert güce odaklı olmadıkları gibi uluslararası topluma da önem vermektedirler.

3. Demokrat Başkanların Kürt Politikaları

ABD'nin Kürt sorununa dâhil olması Başkan Woodrow Wilson'un ünlü 14 maddelik bildirisinde "self-determinasyon" hakkının vurgulanmasıyla başlamıştır.³⁶ On ikinci madde Osmanlı yönetimi altındaki Türk olmayan milletlerin özerk yönetim kurma olasılıklarına değinmektedir ve beşinci madde ise milletlerin kendi kendini yönetme hakkını düzenlemektedir. Bu da Ortadoğu'daki tüm milletlere bağımsızlık verileceği inancına sebep olmuştur.³⁷ Bu bağlamda bazı Kürt gruplar da yeni bir harita ortaya koymuş³⁸ ancak İngiltere ve Fransa'nın Sykes-Picot Anlaşması doğrultusunda savaşın ardından bölgeyi paylaşması, kendi çıkarları doğrultusunda hareket ederek Kürt devleti kurma hayallerini yıkmıştır.³⁹ Ayrıca bu dönemde Anadolu topraklarının parçalanması Kurtuluş Savaşı'nın kazanılması ile engellenmiştir. Aynı zamanda İngiltere, Bağdat'taki gücü dengelemek adına petrol zengini Kürt bölgesinde herhangi bir bağımsız ya da otonom yapıya izin vermemiştir. Böylece ABD'nin Kürtlere yönelik dış politikasının ilk aşaması sona ermiştir.⁴⁰ Özellikle Birinci Dünya Savaşı sonrası, Osmanlı Devleti'nin dağılması ve yeni devletlerin oluşmasının ardından Kürtlerin bağımsızlık düşünceleri Türkiye, İngiltere ve Fransa ile anlaşma imzalanmasıyla sona ermiştir. Sonrasında ise Franklin D. Roosevelt, 1933 ve 1945 yılları arasında demokrat ABD başkanı

36 "President Wilson's Fourteen Points", *World War I Document Archive*, https://wwi.lib.byu.edu/index.php/President_Wilson%27s_Fourteen_Points.

37 Charountaki, *The Kurds and US Foreign Policy: International Relations in the Middle East since 1945*.

38 Hakan Özoğlu, "Lessons From the Idea, and Rejection, of Kurdistan", *The New York Times*, 5 Temmuz 2014.

39 John Broich, "Why there is no Kurdish nation", *The Conversation*, 6 Kasım 2019.

40 Nigel Clive, "The Kurdish Struggle 1920-94", *International Affairs* 72, no. 4, Ekim 1996.

Michael M. Gunter, "Erdoğan and the Decline of Turkey", *Middle East Policy* 23, no. 4, 2016.

olarak görev almıştır. Kürt meselesi hakkında ABD, bu dönemde Türkiye, İran ve Irak ile ilişkilerine göre politika geliştirmiştir.⁴¹ Bu bağlamda ilişkiler gelişmiş, Kürtlere karşı herhangi bir destek durumu oluşmamıştır. Roosevelt dönemi daha çok İkinci Dünya Savaşı'na odaklı geçmiştir.

3.1. Soğuk Savaş Dönemi Kürt Politikaları

ABD'nin Kürtlere yönelik politikaları Soğuk Savaş koşullarından etkilenmiştir. Ortadoğu da Soğuk Savaş'ın kendi payına düşen etkilerinden uzak kalamamıştır. 1950'lerin ortalarında Bağdat Paktının kurulması için sarf edilen çabalar, Ortadoğu'da Soğuk Savaş bölünmelerinin ortaya çıkmaya başladığının işareti olmuştur. Bu durum 1956'daki Süveyş Kanalı krizi ve Pan-Arabist ideolojinin Arap dünyasındaki yükselişi ile birlikte daha da ciddi bir hâle gelmiştir. Suriye ve Irak'taki muhafazakâr ve göreceli olarak Batı yanlısı rejimler devrilmiştir. Ürdün ve Lübnan'dakiler de ciddi bir şekilde devrilme tehlikesiyle karşılaşmışlardır. Mısır, Suriye ve Irak'taki Sovyet yanlısı Pan-Arabist rejimlerle Ürdün, Suudi Arabistan ve Körfez devletlerindeki muhafazakâr yönetimler arasındaki anlaşmazlık, Kerr'in ifadesiyle bir "Arap Soğuk Savaşı"nın ortaya çıkmasına neden olmuştur. Global seviyede devam eden Soğuk Savaş dâhilinde cereyan eden Arap Soğuk Savaşı kimi zaman şiddetin hakim olduğu siyasi çatışmalarla iç içe olmuştur.⁴² Aşağıda, Soğuk Savaş döneminin Ortadoğuda doğurduğu bu özgül çerçevede, demokrat başkanların Kürt politikaları analiz edilecektir.

3.1.1. Harry Truman Dönemi

1945 yılında Roosevelt'in ölümü sonrası ABD Başkanı olan Harry Truman, İran'da Sovyet yayılmacılığından endişe duymuş ve bölgeyi güvenilemez olarak görmüştür. Sovyetler ise ABD ve İngiltere'nin onu İran'dan uzaklaştırma çabası içinde olduklarından korkarak İran'daki Kürt kuvvetlerine destek vermiştir. İran ordusunun çöküşü ve Sovyetlerin Irak ve İran'daki Kürtleri desteklemesi sonucunda ise 1946'da Mahabat Cumhuriyeti kurulmuştur. İran'ın batısında Mahabat Cumhuriyeti'nin Gazi Muhammed tarafından kurulması ve Sovyet desteği almasının ardından, Irak'ta Molla Mustafa Barzani tarafından Kürdistan Demokratik Partisi Bağdat'taki Batı yanlısı Haşimi monarşisine karşı kurulmuştur.⁴³ Ancak ABD, BM kanallarını

41 Hawre Hasan Hama, "US Foreign Policy Towards The Iraqi Kurds", *KCCRC*, Ocak 2021.

42 Kemal Kirişçi vd., *Türkiye ve Ortadoğu'da Bölgesel İşbirliği*, İstanbul, Tesev Yayinlari, 1998, s.118.

43 İsmail Sarı, "The United States Foreign Policy Towards Kurds", *Ortadoğu Etütleri*, Cilt 11, Sayı 2, 2019, s. 284.

kullanarak Sovyetler Birliği'ni başka devletlerin içişlerine müdahale ettiği gerekçesiyle İran'dan tüm kuvvetlerini çekmeye ve Kürtlere verdiği desteği de sonlandırmaya zorlamıştır. Anlaşma yapmaları sebebiyle İran da karşılığında Sovyetlere ait şirketlerin İran petrol sanayisine yatırım yapmasına izin vermiştir. İran ordusu ise Mahabat Cumhuriyetine son vermiştir. Truman, bu konuda uluslararası siyasete göre bir karar almıştır. Truman'ın Kürtler hakkında kararı İran'da Sovyetlerin gücünü azaltmaya yönelik alınmıştır.⁴⁴

Bu dönemde Irak'ta ise Kürt meselesine ABD karışmak istememiş, bunu içişlere müdahale olarak nitelendirmiştir ve Sovyetlerin Irak ile yaklaşmasından da çekinmiştir. Bu sebeple Irak-ABD ilişkilerini güçlü tutmak adına ve Sovyetler de Kürtlere destek verdiği için ABD'nin Kürtlere herhangi bir desteği bulunmamaktadır. Hatta Truman yönetiminin Sovyetlerin desteği sebebiyle Kürtlere karşı hareket ettiği bile söylenebilir. Sovyetlerin desteği insan hakları, normlar ve değerler gibi konuların göz ardı edilmesine de sebep olmuştur. Kürtler hakkında ABD tarafından alınan kararlar, Soğuk Savaş ve Sovyetler bağlamında değerlendirilerek alınmıştır. Bu bağlamda ABD, Sovyetlerin Irak Kürtleri üzerinde etkisi olmasını istememiştir. Irak'ta Kürt meselesi yerel bir mesele olarak kalmış, ABD hiçbir şekilde müdahil olmak istememiş ve Kürtleri bu bağlamda desteklememiştir.⁴⁵

3.1.2. John F. Kennedy

Ocak 1961'de ABD Başkanlığı görevine başlayan John F. Kennedy, 22 Kasım 1963'te suikasta uğramış ve hayatını kaybetmiştir. Kennedy, yaklaşık olarak üç yıl ABD Başkanlığı görevini yürütmüştür. Gibson'a göre 1961-1962 yılları arasında Kennedy yönetimi, Irak'ı önemli bir Soğuk Savaş meselesi olarak görmemiştir. Bu da Irak hakkında zayıf kararlar alınmasına sebep olmuştur. Irak Özel Komitesi (SCI) kaldırılmış, duruma dair yeterli kaynak sağlanmamış ve Abdülkerim Kasım'ın ABD'nin bölgedeki çıkarlarına karşı bir tehdit olduğu anlaşılamamıştır. SCI'nın Kennedy göreve başladıktan sonra dağıtılması, ABD'nin Irak'taki politikasının etkisini azaltmıştır.⁴⁶

Gibson'un ayrıntılı bir şekilde açıkladığı gibi Kasım, 1958'de sürgünden döndükten sonra Mustafa Barzani'ye Irak'ın kuzeyinde Kürt otonomisi sağlayacağına dair söz vermiştir ancak 1961'de hükûmetten bu bağlamda herhangi bir adım gelmemiştir. Kürdistan Demokratik Partisi (KDP), Kasım'dan bölgedeki Arap görevlilerin yerine Kürtlerin getirilmesi, Kürt

44 Hawre Hasan Hama, "US Foreign Policy Towards The Iraqi Kurds", *KCCRC*, Ocak 2021.

45 Sari, "The United States Foreign Policy Towards Kurds", s. 285.

46 Bryan R. Gibson, *Sold Out? US Foreign Policy, Iraq, the Kurds, and the Cold War*, Palgrave Macmillan, 2015, ss. 35-36.

bölgelerde resmi dilin Kürtçe olması, siyasi özgürlük sağlanması ve Kürtçe gazete çıkartılması talebinde bulunmuştur. Barzani, İran sınırında bazı bölgeleri ele geçirmiş, rejim ise Kürtlere özerklik vermek ya da güç kullanmak arasında karar vermek zorunda kalmıştır. Bu da Kürtler tarafından isyan başlatılmasına sebep olmuştur. İsyen başladığında Kennedy yönetimi, Avrupa'daki olaylarla uğraşmak zorunda kalmış, Irak'ta olanlar ile çok ilgilenememiştir. 1961 yılında Kürtler, ABD'nin Bağdat Büyükelçiliği'ne giderek rejime karşı savaşmak için destek talep etmiştir. Görüşmede Kürtler, ABD'nin onlara yardım etmek için ahlaki bir sorumluluğunun olduğunu çünkü özgürlüğü ve adaleti desteklediklerini belirtmiş, bağımsız bir Kürdistan'ın Sovyetler Birliği'ne karşı iyi bir siper olacağını iddia etmiştir. Elçilik görevlisi ise ABD'nin Irak'ın iç meselelerine müdahil olamayacağını belirtmiştir.⁴⁷ Kennedy yönetiminin o dönemki odak noktası Irak değildi ve Irak'ın İngiltere'nin etki alanı olduğu kabul ediliyordu. Bu sebeple ABD, Irak'ın iç meselelerine müdahil olmak istemiyordu.⁴⁸

1962'de The New York Times'tan bir gazetecinin Kürdistan bölgesini ziyaret edip Barzani ile görüşmesi, Kennedy yönetimini de Irak için bir politika geliştirmek durumunda bırakmıştır. Gazetede yayımlanan yazı, ABD görevlileri arasındaki Barzani'nin komünist ve özgürlük savaşçısı olması şeklindeki algıları kırmıştır. Barzani, komünist değil, Kürt milliyetçisi olduğunu belirtmiş, ABD'ye yararlı olabileceklerini de vurgulamıştır. ABD yardımı olmadan Sovyetlere dönmek zorunda kalacaklarını da belirtmiştir. Bu konuda gazetelerde yazı yayımlanması, ABD halkının da Kennedy yönetimine bir tavır belirlemesi adına baskı uygulamasına sebep olmuştur. ABD Dışişleri Bakanlığı, Kürt savaşının bir iç mesele olduğunu ve Kürtleri hiçbir şekilde desteklemeyeceklerini, barışçıl bir çözüm bulunmasını umduklarını açıklamıştır. Irak rejimi, Kürtleri yenemeyince ABD'yi sorunları için günah keçisi ilan etmiştir. Kasım ABD'yi suçlamıştır. Kennedy yönetimi Irak'taki varlığını istihbarat, CIA ile devam ettirmiştir.⁴⁹ Baas darbesinin ardından ABD, Irak ile ilişkilerini daha ılımlı hâle getirmiştir. Sebebi ise Baas'ın katı bir şekilde anti-komünist olmasıdır. ABD, herhangi bir iç işlere müdahale sayılabilecek harekettten kaçınmak istemiş, ona göre de temkinli adımlar atmıştır. ABD, askerî ve maddi yardım sağlamayı ve isyanlara karşı eğitim de vermeyi teklif etmiş, karşılığında da Kürt sorununun çözümünü talep etmiştir. Kennedy yönetimi, Baas darbesinden memnun kalmıştır çünkü bunu Sovyetlere karşı bir zafer olarak görmüştür. ABD, Kürt meselesini bir

47 Gibson, *Sold Out? US Foreign Policy, Iraq, the Kurds, and the Cold War*, s. 40.

48 Gibson, *Sold Out? US Foreign Policy, Iraq, the Kurds, and the Cold War*, s. 43.

49 Gibson, *Sold Out? US Foreign Policy, Iraq, the Kurds, and the Cold War*, ss. 52-54.

iç mesele olarak görmektedir ve karışmak istememektedir. Ancak Sovyetler, radyo kanallarında Kürtleri, komünistlere katılmaya ve rejime karşı çıkmaya davet etmiş, Kürt bölgesel yönetimini petrolden gelir elde etmeleri konusunda da desteklemiştir. ABD siyasi çözüm istese ve Kürtlere sempati duyup empati kursa da Sovyetlerin hareketine karşılık ABD'nin rejime desteğinin de artırılması gerekmiştir. ABD, Irak rejimine helikopter ve tank satışı gerçekleştirmiştir. Tank konusunda önce çekimser kalınmıştır çünkü bunların Kürtlere ya da İsrail'e karşı kullanılmasından endişe edilmiştir. Ancak ABD'nin satışı gerçekleştirmemesi de Irak'la olan ilişkilerin bozulmasına ve Baas rejiminin Sovyetlere yaklaşmasına sebebiyet verebilir diye ABD, satışı onaylamıştır. Karar, tamamen Soğuk Savaş çerçevesinde alınmıştır. ABD, tekrar bir Kürt savaşının başlamasını istemiyordu. Çünkü bu durum, Baas rejimini tehlikeye sokar ve bu da Sovyetlerin işine yarardı. Ancak Haziran 1963'te rejim ve Kürtler arasında gerilim arttı. Rejim, Kürtleri tutuklamaya başladı ve Kürtlerin silah bırakmasını talep etti. Savaşın tekrar başlamasından önce Kennedy yönetimi, gerilimi engellemek ve rejimi bu yönde kısıtlamak için aktif adımlar atmıştır. Savaş tekrar başladığında ise ABD, bunun Sovyetler için iyi bir araç ve alan olduğunu düşünmüştür. Sovyetler Birliği, hemen rejimi kınadığını açıklamış ve Kürtlerin özerklik talebini desteklediğini belirtmiştir. ABD ise orta yol bulmaya, diplomatik kanalları zorlamaya çalışmıştır. Ancak Sovyetler, Kürtlere olan desteğini arttırınca Kennedy yönetimi de Irak'a olan desteğini arttırmak zorunda kalmıştır. İran Şahı'nın da Kürtlere olan desteği, ABD'yi zor durumda bırakmıştır. Haziran sonunda müdahale etmeme ilkesi ABD tarafından bir kenara bırakılarak Irak'ı Soğuk Savaş çatışma alanı olarak benimseme yolu izlenmiştir. Sovyetlerin de uluslararası alandaki çabalarıyla Kürtlerin çok zulme uğradığı, Irak rejiminin neredeyse soykırım gerçekleştirdiği şeklinde söylemler ortaya çıkmıştır. ABD, bu tarz söylemleri engellemek adına uluslararası alanda Sovyetlerin etkisini kırmaya çalışmıştır. 1963'ün sonuna doğru rejim ve Kürtler zayıf düşmeye başlamıştır. ABD de müdahil olmaya başlamış, Baas rejiminin varlığını sürdürmesini sağlamaya çalışmıştır. Bu bağlamda Sovyetlerin etkisini de kırmak istemiştir. ABD için tek çözüm müzakere ve barış olarak görülmüştür. Ancak Cumhurbaşkanı Abdüsselam Arif'in Baas'a bir darbe gerçekleştirmesi ile tüm düzen değişmiştir.⁵⁰

Kennedy döneminde Kürtlere karşı doğrudan ya da dolaylı olarak herhangi bir destek verilmemiştir. Aksine Soğuk Savaş dinamikleri çerçevesinde tarafsız kalmak istenilen bir durumda Kürtlere karşı hareket etmek zorunda kalan Kennedy yönetimi, Irak'ta Baas rejimini Kürtlere ve dolaylı olarak Sovyetlere

50 Gibson, *Sold Out? US Foreign Policy, Iraq, the Kurds, and the Cold War*, ss. 64-79.

karşı desteklemiştir. İnsan hakları, iç işlere karışmama gibi konularda hassas olunsa da Soğuk Savaş ortamı bu tarz görüşlere uyulmasına izin vermemiştir. Kennedy'in Kürt politikasının da Soğuk Savaş tarafından şekillendirildiği ve özgün bir politika olmadığı söylenebilir.

3.1.3. Lyndon B. Johnson

Lyndon B. Johnson, John F. Kennedy'in suikasta uğramasının ardından ABD Başkanı olmuş, sonraki seçimi de kazanarak 1963-1969 yılları arasında bu görevi sürdürmüştür. Johnson döneminde genel olarak "müdahale etmeme" politikası güdülmüştür. Irak ile ilişkilerde Arap milliyetçisi cumhurbaşkanları Abdüsselam Arif ve Abdürrahman Arif ile iyi ilişkiler kurmuştur. Gibson'un ayrıntılı bir şekilde açıkladığı gibi 1960'lı yıllarda Arif, Mısır Cumhurbaşkanı Cemal Abdülnasır ile iyi ilişkiler geliştirmiş ve Irak'ta anti-komünist bir politika kurmuştur. O dönemde pozitif tarafsızlık ile Batı-Doğu arasında dengeli bir politika kurmaya çalışan Irak ile Johnson yönetimi, Sovyet etkisine girmemesi adına dostça ilişkiler kurmaya çalışmıştır. Baas rejiminin komünistlere karşı tavrı Sovyetlerin Iraklı Kürtleri de desteklemesine sebep olmuştur. Irak Baas rejimine İngiltere, İsrail ve İran'ın karşı çıkması ABD tarafını zor duruma sokmuştur. Arif'in Nasır ile olan iyi ilişkisi bu ülkeler tarafından hoş karşılanmamış, bu sebeple Kürt hareketine askerî ve ekonomik destek verilmiştir. Ancak bu dönemde ABD, Irak'ın iç işlerine karışmama kararı ile Kürtlere herhangi bir yardımda ya da destekte bulunmamıştır. Irak hükûmeti ve Kürt tarafı arasında yıllar içinde çatışmalar, müzakereler, ateşkesler olmuş, Kürt hareketi içinde de ayrışmalar meydana gelmiştir. Sovyetler, Kürtlere destek vererek savaşıma devam etmeleri için uğraşmıştır. ABD, Arif rejimi ile iyi ilişkilerini anti-komünist olması sebebiyle sürdürmüştür. Johnson yönetimi, Irak'ın Nasır ile olan ilişkisini Arap milliyetçiliği bağlamında ve Sovyetlerin bölgedeki etkisini bu ideoloji ile kırabileceğini düşündüğünden sert bir tavırla karşılamamıştır.⁵¹ 1964 yılında ABD, İngiltere'nin Arif rejimini istikrarsızlaştırmak için Kürtleri kullanma planını desteklememiştir. Sovyetler gibi İngiltere, İsrail ve İran da mücadeleye devam etmeleri için Kürtlere baskı yapmıştır. 1964 yılında İsrail, Kürt isyancılarla bağlantı kurmuş ve de facto bir ortaklık ortaya çıkmıştır. İran ve İsrail, Iraklı Kürtlerin desteklenmesinde ve eğitilmesinde önemli rol oynamıştır. ABD'nin bu dönemde Kürt hareketine dolaylı ya da doğrudan hiçbir desteği bulunmamaktadır.⁵²

51 Gibson, *Sold Out? US Foreign Policy, Iraq, the Kurds, and the Cold War*, ss. 85-86.

52 Gibson, *Sold Out? US Foreign Policy, Iraq, the Kurds, and the Cold War*, ss. 90-91.

1967 yılına kadar ABD-İrak ilişkileri olumlu şekilde gelişmiş, ABD Irak'ın iç işlerine karışmamayı tercih etmiştir. Ancak Altı Gün Savaşı'nın ardından ABD'nin İsrail'e desteği üzerine Irak, ABD ile diplomatik ilişkilerini kesmiştir.⁵³ Ayrıca Vietnam Savaşı'nın ABD için ağır sorunlar doğurması da Johnson'ın ilgi odağının bu bölgeden kaymasına sebebiyet vermiştir. Johnson döneminde genel olarak iç işlere karışmama, müdahale etmeme gibi prensiplerin benimsenişi ve Kürt nüfus barındıran ülkeler ile özellikle de Irak hükûmetiyle iyi ilişkiler geliştirmesi, Kürtlere herhangi bir destek ya da yardım sağlamasının önüne geçmiştir. Daha tarafsız ve devletler arası ilişkiler yürüten Johnson, ABD'nin Soğuk Savaş ortamındaki çıkarları doğrultusunda Irak hükûmetiyle müttefiklik kurmayı tercih etmiş, Kürtlerle herhangi bir bağlantı kurmamış, İngiltere gibi devletlerin tekliflerini de reddetmiştir. Sovyet Rusya'nın da o dönemde Kürtlere destek vermesinin bunda etkisi olması muhtemeldir.

3.1.4. Jimmy Carter

Jimmy Carter, 1977'de ABD Başkanı olarak göreve başladığında dış politikada insan haklarını temel bir yapı taşı olarak ele almıştır. Carter'dan önceki dönemlerde KDP'ye (Barzani) Suudi Arabistan, İran, İsrail ve ABD destek vermiştir. Önceki ABD başkanları ve kabineleri, Irak'ın Sovyetler Birliği'ne yaklaştığını düşündüğünden Kürtleri silahlandırmış ve Irak'ın iç işlerine müdahale etmiştir. Carter, Soğuk Savaş mantığından uzaklaşmak istemiş, bu sebeple göreve başladığı Ocak 1977'de Kürt meselesi ile yoğun bir şekilde ilgilenmemiştir. Daha çok bölgesel barış bağlamında Arap-İsrail müzakerelerine odaklanmıştır.⁵⁴ Ayrıca İran'la ilişkiler iyi olmasına rağmen insan hakları için Şah'tan reformlar yapılmasını talep etmiştir. Ancak Carter'ın dış politikada insan haklarını önceleyen tavrı İran İslam Devrimi ve Sovyetler tarafından Afganistan'ın işgal edilmesi ile değişmiştir. Bu dönemde ABD, İran'da yaşanan devrimin bölgedeki ülkelere yayılması ve Sovyet Rusya'nın etkisinin de bölgede artması endişesi ile çevreleme politikasına öncelik vermiş, Soğuk Savaş bağlamında kararlar almıştır. Mısır'ın İsrail ile Camp David Anlaşması'nı imzalamasının ardından Saddam Hüseyin, Irak'ın Arap Birliği'nin ve Arapların lideri olması için çabalamıştır. Carter da Sovyetlere ve İran'a karşı Saddam Hüseyin'i kullanmak, daha iyi ilişkiler geliştirmek istemiştir. Ancak Saddam Hüseyin, gücünü konsolide etmeye odaklanmıştır.

⁵³ Gibson, *Sold Out? US Foreign Policy, Iraq, the Kurds, and the Cold War*, s. 99.

⁵⁴ Douglas Little, "The United States and the Kurds: A Cold War Story", *Journal of Cold War Studies* 12, no. 4, The MIT Press, 2010, ss. 84-85.

Özellikle Kürt ve Şii bölgelere önem vermiştir. Batıyla iyi ticari ilişkiler geliştirmesi işine yaramış ancak siyasi ve diplomatik ilişkilerini geliştirmeyi düşünmemiş, anti-emperyalizmin öncüsü olarak konumlanmayı tercih etmiştir.⁵⁵

İran 1978'de Irak'taki Kürt ulusal direnişini Saddam Hüseyin'e karşı desteklemiştir. ABD'de de bu politikaya uymuş, destek vermiştir.⁵⁶ Carter başkan olduktan sonra gelen CIA raporlarında Sovyetler ve Irak arasındaki ilişkilerin olumsuz yönde etkilendiği belirtilmiş, buna sebep olarak da Sovyetlerin Iraklı komünistlere destek vermesi ve Kürtlerin ayaklanmalarına karşı Bağdat rejimine silah sağlamada kısıtlı davranması gösterilmiştir. Bunun üzerine Carter, Irak ile ilişkileri geliştirerek rejimin daha ılımlı, Batı yanlısı bir tavır almasını sağlamayı ve Irak'ı Sovyetlerden uzaklaştırmayı ummuştur.⁵⁷

Kürtler İran-İrak Savaşında vur-kaç taktiği ile rejime saldırmaya devam etmiştir. KDP, o dönemde mevcut lider Molla Mustafa Barzani'nin 1979'daki ölümüyle oğulları İdris ve Mesud tarafından yönetilmeye başlanmıştır. Celal Talabani, KDP'den ayrılarak KYB'yi kurmuştur. Talabani, KDP'yi feodalist, kabileci, burjuva sağcısı ve kapitülasyoncu olmakla suçlamıştır. KYB daha çok sol eğilimli, demokratik ve sosyalist siyasi felsefeyi benimsemiş bir siyasi yapıdır. Saddam, Irak Kürdistanı'nın yönetimi için farklı gruplarla müzakere etmek zorunda kalmış, onlar da rejime karşı savaşımaya devam etmiştir. İran, KDP'ye destek vermiştir. Saddam da İranlı Kürt muhalifleri Humeyni'ye karşı desteklemiştir. İran ve Irak avantaj kazanmak için savaş boyunca Kürtleri kullanmıştır. ABD ise Iraklı Kürtlere tarafsız yaklaşmış, mali ya da askerî olarak destek vermekten kaçınmıştır.⁵⁸

İran İslam Devrimi'nin ardından Humeyni, Mustafa Barzani'nin Tahran'a geri dönmesi için izin vermiştir. Böylece İran'ın, rejimin değişmiş olmasına rağmen, Iraklı Kürtler'e desteğinin devam edeceği anlaşılmıştır. Saddam Hüseyin, İranlı Kürtleri Tahran'a karşı silahlanmaya teşvik ederken; Ayetullah Humeyni ise Barzani-KDP'yi Bağdat'a karşı gerilla savaşını sürdürmeye teşvik etmiştir. ABD, Saddam'ı saldırgan olarak kabul etse de Carter, tarafsızlık politikasını benimsemiş, İran'ın ABD'ye askerî teçhizat ve yedek parça desteği için yaklaşacağı umulmuştur. Carter, böyle bir olayı İran'da

55 Janet A. Franklin, *United States Foreign Policies on Iran and Iraq, And the negative impact on the Kurdish Nationalist Movement: From the Nixon Era Through The Reagan Years*, Wright State University, 2019, ss. 88-93.

56 Frances M. Jacobson, *Jimmy Carter's Foreign Policy: The Battle for Power and Principle*, Old Dominion University, 2008, s. 311.

57 Hal Brands, "Before the Tilt: The Carter Administration Engages Saddam Hussein", *Diplomacy & Statecraft* 26, no. 1 2015, s. 106.

58 Franklin, "United States Foreign Policies on Iran and Iraq, And the negative impact on the Kurdish Nationalist Movement: From the Nixon Era Through The Reagan Years", s. 94.

rehin tutulan 54 ABD diplomatının kurtarılmasında etkin rol oynayabilecek bir koz olarak görmüştür. KDP, İran'a katılarak Irak'a karşı savaşmıştır.⁵⁹

Jimmy Carter, 1979'da göreve başladığında insan haklarını temel almak ve Soğuk Savaş mantığından uzaklaşmak istiyordu. Bu bağlamda politikalar oluşturmayı hedefleyen Carter'ın Saddam Hüseyin gibi baskıcı bir lidere karşı insan haklarını ve dolayısıyla Kürtlerin ve Şiiilerin haklarını savunması beklenirdi. Ancak bölgesel ve uluslararası dinamikler göz önüne alındığından 1979 yılında İran İslam Devrimi ve Sovyetlerin Afganistan'ı işgali, bu durumu değiştirmiştir. 1979 sonrasında Iraklı Kürtlere herhangi bir destek verilmemiştir. Ancak 1979 sonrası İran'a ve Sovyetler Birliği'ne karşı ABD, Saddam'a destek sağlamıştır. Bu bağlamda ABD'nin Kürtlere destek sağlamadığı, kendi çıkarları ve bölgesel kazançları doğrultusunda hareket ettiği söylenebilir. Carter döneminde, insan hakları, yönetimin temel ilkelerinden biri olmasına rağmen 1979 sonrasında Irak ile ilişkilere bu hiçbir şekilde yansımamış, Iraklı Kürtler göz ardı edilmiştir.⁶⁰

3.2. Soğuk Savaş Sonrası Kürt Politikaları

Churchill'in Fulton'da "Avrupa'yı iki farklı bloka ayıran demir bir perdenin" varlığına dair gözlemlerini dile getirdiği tarih olan Mart 1946, Soğuk Savaş'ın başlangıç tarihi olarak görülür. Ancak, Soğuk Savaş'ın bitişine dair kesin bir tarih belirtmek daha zordur. Pek çokları 1989'da Berlin Duvarı'nın yıkılışını Soğuk Savaş'ın sona erdiğinin sinyallerini veren uygun bir tarih olarak gösterirken, bir diğer grup daha nihai bir olay olan Sovyetler Birliği'nin dağılma tarihini tercih etmektedir. Ancak bu çalışma açısından Gorbachev'in Yeniden Yapılanma ve Açıklık politikalarını uygulamaya başladığı 1980'lerin ikinci yarısı, Soğuk Savaş'ın gerçek anlamda sonu olmasa dahi, en azından çözülmeye başladığı bir dönem olarak kabul edilmektedir. 1990'lı yıllarda SSCB'nin dağılması ve ideolojik rekabete dayalı çift kutuplu uluslararası sistemin ortadan kalkması dünyada köklü değişiklikleri ve belirsizlikleri de beraberinde getirmiştir. Soğuk Savaş da farklı nitelikler taşımakla birlikte, çift kutuplu sistem içinde süren dolaylı bir savaştı. Dolayısıyla, bu savaşın bitişi de savaşın süregeldiği uluslararası düzenin temel parametrelerini değiştirmiştir. Bu değişim küresel, kıtasal ve bölgesel aktörlerin konumlarını yeniden belirleme çabalarını kaçınılmaz kılmıştır.⁶¹ Bu değişen çerçevede, aşağıda Soğuk Savaş sonrası dönem Amerikan Demokrat başkanların Kürt politikaları analiz edilecektir.

59 Little, "The United States and the Kurds: A Cold War Story", s. 86.

60 Brands, "Before the Tilt: The Carter Administration Engages Saddam Hussein", s. 104.

61 Kirişçi vd., a.g.e., s. 122

3.2.1. William J. Clinton

William J. Clinton, 42. ABD Başkanı olarak 1993-2001 yılları arasında hizmet vermiştir. Birinci Körfez Savaşı'nın ve Soğuk Savaş'ın bitişinin ardından başkan olan Clinton, bu atmosferde Ortadoğu'daki dengeleri gözeterek kararlar almaya çalışmıştır. Hem insan haklarını koruma bağlamında hareket etmiş hem de bölgedeki ülkelerin politikalarını da göz önünde bulundurarak kararlar almaya çalışmıştır. Türkiye, ABD Başkanı Bill Clinton tarafından 1999 yılında ABD'nin stratejik ortağı olarak tanımlanmıştır. Clinton, 1990'lı yıllarda Türkiye'nin PKK terör örgütü ile mücadelesini desteklemiştir. 1999 yılında PKK lideri Abdullah Öcalan'ın Kenya'da yakalanmasında ABD yönetiminin ve Clinton'ın büyük desteği bulunmaktadır.⁶² ABD'nin PKK konusunda ikircikli bir yaklaşımı benimsediği söylenebilir.

1990'lı yıllarda ABD'nin Irak'a ve Kürtlere karşı politikası genel olarak iki temel üzerine inşa edilmiştir. Bunlar Irak'ın toprak bütünlüğünün sağlanması ve baskı altında oldukları sürece Kürt bölgesine destek sağlanması olarak belirtilebilir. Çeşitli devlet organları ve Clinton yönetimi, baskı altındaki Kürtlerin Saddam Hüseyin'e karşı yerel bir müttefik olabileceklerini düşünerek Kürtlere karşı olumlu tutum almış ve maddi yardım ve destek sağlamıştır. Kuzey Irak'ta demokratik bir kurum oluşturma çabalarına da destek verilmiştir ancak bölgesel dengeler ve yerel dinamikler de göz önünde bulundurulmuş hareket edilmiştir.⁶³

Clinton, 1993 yılında gerçekleştirdiği bir konuşmasında Irak hükûmetinin insan haklarını ihlal ettiğini ve Irak'ın kuzeyine 2 yıldır gıda, yakıt ve tıbbi malzeme ablukası uyguladığını söylemiştir. Irak ordusunun sürekli bölge halkını rahatsız ettiği ve hükûmetin Kürtleri, Türkmenleri ve Süryanileri Araplaştırmaya çalıştığını belirtmiştir. Irak'ın güney bölgesinde hâlâ top saldırılarının gerçekleştirildiğine ve bunun da bölge halkının komşu ülkelere kaçmasına sebep olduğunu söylemiştir.⁶⁴ 1995 yılında ise Clinton, Saddam Hüseyin'in uluslararası normlara göre hareket etmemekte ısrarcı olduğunu, tüm ülkedeki Irak vatandaşlarını tehdit ettiğini söylemiştir. Kuzeyde ve güneyde Saddam Hüseyin'in herhangi bir saldırısını önlemek adına uçuşa yasak bölge ilan ettiklerini, uluslararası ve yerel yardım örgütlerinin yanı sıra ABD'nin de Irak'ın kuzeyindeki halka insani yardım ulaştırmaya çalıştığını

62 Ali Onur Özçelik, "An Analysis of The Kurdistan Worker Party (PKK) with International and Domestic Dimension and Its Reflection Over Turkish-American Relations", *Cesran International*, 2014, s. 3-14.

63 Alfred B. Prados, "The Kurds in Iraq: Status, Protection, and Prospects", *CRS Reports for Congress*, 12 Mayıs 1994.

64 "Message to the Congress Reporting on the National Emergency With Respect to Iraq", 3 Mart 1993.

belirtmiştir. Irak'ın kuzeyinde istikrarı sağlama ve farklılıkları aşmak için iki büyük Kürt grup arasında müzakere sağladıklarını açıklamıştır.⁶⁵

9 Eylül 1996'da Bill Clinton, Kürt grupların kendi içlerinde çatışmasının Saddam Hüseyin'in işine yaradığını, ABD'nin Irak'a müdahil olabilmesinin kısıtlı olduğunu ancak elinden geleni yaptığını söylemiştir. ABD'nin Kürtlere yardım edebilmesi için Kürtlerin kendi içinde çatışmaması gerektiğini de belirtmiştir. Saddam'ın BM kararına karşı çıkararak Erbil'e askerî saldırı için ilerlemesi üzerine Clinton, uçuşa yasak bölgeyi genişletme kararı almış, böylece Saddam Hüseyin'in manevra alanını daraltmayı hedeflemiştir. Kürtlere daha çok yardım etmek istediğini ancak farklı grupların çatışmadan barış masasına oturması gerektiğini söylemiştir.⁶⁶ Irak kuvvetleri, 1996 yılında Erbil'e saldırıları esnasında Mesut Barzani yönetimindeki KDP ile iş birliği yapmış, Celal Talabani yönetimindeki KYB'ye saldırmıştır.⁶⁷ Mesut Barzani, bu sebeple ABD tarafından hain olarak görülmüştür.⁶⁸ Clinton'ın güneydeki uçuşa yasak bölgeyi genişletme kararı kuzeydeki Kürtler tarafından hoş karşılanmamıştır çünkü karar Saddam Hüseyin'in Erbil'e saldırmasının ardından gelmiştir. Saddam Hüseyin'in güney bölgelere hareket etmesini kısıtlarken kuzeye gidişinin önüne geçilmemiş ve Kürtler tehdit hissetmiştir. Ayrıca Clinton'ın ayrı bir Kürt devleti istemediği de söylenebilir. Kürtlerin ayrı bir devlet kurmasının ABD ile Irak, Suriye, İran, Türkiye gibi devletlerin de sorun yaşamasına ve bölgesel istikrarın bozulmasına sebep olabileceği Clinton tarafından düşünülmüştür. Kuzey'de Kürtlerin devlet kurması aynı zamanda güneyde Şiiilerin de böyle bir taleple ortaya çıkmasına sebebiyet verebilirdi. Bu yüzden Saddam Hüseyin tarafından Irak'ın bir bütün halinde yönetilmesi daha çok kabul görmüştür.⁶⁹

Clinton yönetimi iki büyük Kürt grubu arasında diyalog oluşturup birlik sağlama konusunda pek çok çaba göstermiştir. Örneğin, Kürdistan Demokratik Partisi ve Kürdistan Yurtseverler Birliği Ekim-Kasım 1996'da Türkiye'de görüşmeler gerçekleştirmiştir. Görüşmeye ABD, Türkiye ve İngiltere temsilcileri de katılmıştır.⁷⁰ Görüşmelere katılanlar, Iraklı Kürtlerin

65 "Letter to Congressional Leaders Reporting on Iraq's Compliance With United Nations Security Council Resolutions", 23 Ekim 1995.

66 "USA: Bill Clinton Blames Main Kurdish Factions For Conflict in Iraq", *AP Archive*, 21 Temmuz 2015.

67 Robert O. Freedman, "U.S. Policy Toward the Middle East in Clinton's Second Term", *Middle East Review of International Affairs* 3, no. 1, Mart 1999, s. 63.

68 Philip Shenon, "Two Kurd groups unite against Baghdad in pact brokered by U.S." *The New York Times*, 18 Eylül 1998.

69 Mark Matthews, "U.S. goofs on Iraq again Clinton ignores the real problem: Kurdish unrest", *The Baltimore Sun*, 8 Eylül 1996.

70 "Letter to Congressional Leaders Reporting on Iraq's Compliance With United Nations Security Council Resolution", 7 Ocak 1997.

eğitim, sağlık ve ulaşım alanlarında ortak komiteler kurarak beraber hareket etmesini sağlamaya çalışmışlardır.⁷¹ İki Iraklı Kürt lider de ABD politikasına desteklerini ve Ankara uzlaşma sürecine bağlılıklarını ifade etmiştir.⁷² 23 Ekim 1996'da iki taraf arasında imzalanan ateşkesin ve siyasi uzlaşma sürecinin güçlendirilmesi adına bu süreçteki her görüşmede yeni adımlar atılmıştır.⁷³

Clinton dönemi Dışişleri Bakanı Madeleine Albright, Celal Talabani ve Mesut Barzani arasında ortak bir otorite kurulabilmesi adına çok çaba sarf etmiştir.⁷⁴ Albright, Mesut Barzani ve Celal Talabani arasında 16-17 Eylül 1998'de gerçekleşen görüşmede bulunmuş, ABD'nin Irak'ta Bağdat rejiminin baskısına ve zalimce saldırılarına maruz kalan Kürtlerin, Şiiilerin, Sünnilerin ve diğer grupların güvende ve iyi durumda olmaları konusundaki endişelerini dile getirmiştir.⁷⁵ Albright, iki tarafın buluşmasının ve insanları için çaba göstermelerinin yeni bir sayfa ve umut kaynağı olduğunu, birlik sağlanmadan geleceğin zor olacağını söylemiştir.⁷⁶ Bu görüşmenin ardından iki taraf da iç çatışmayı kınamış, şiddetten kaçınmış ve Irak sınırında güvenli bölgeler oluşturarak terörizmi bertaraf etmeye çalışmıştır. Terör örgütü PKK'nın sığınaklarını ve merkezlerini bölgeden temizleyerek Irak-Türkiye sınırını da güvence altına almaya çalışmışlardır.⁷⁷

Bill Clinton döneminde genel olarak Kürtlerin birlik hâlinde olması için çabalanmış ve Kürtler uğradıkları insan hakları ihlalleri, baskı sebebiyle ABD yönetimi tarafından desteklenmiştir. Saddam Hüseyin'e karşı ABD, Irak'ta kuzeyde Kürtler ve güneyde de Şiiiler olmak üzere azınlıklar ile birlikte hareket etmek durumunda kalmıştır. ABD'li üst düzey bir yetkili, amaçlarının sadece Kürtleri destelemek olmadığını, Saddam'ın kuzeyden de çevrelenmesini sağlayarak Irak politikalarını güçlendirdiklerini söylemiştir. Kürt gruplara birlik olurlarsa dışarıdan ve Bağdat yönetiminden gelebilecek herhangi bir baskıya ya da saldırıya daha az maruz kalacaklarını anlatmaya çalıştıklarını da belirtmiştir. Kürtlerin çıkarlarının gerçekleşmesinin Tahran ya da Bağdat'la

71 "Letter to Congressional Leaders Reporting on Iraq's Compliance With United Nations Security Council Resolution", 7 Mart 1997.

72 "Letter to Congressional Leaders Reporting on Iraq's Compliance With United Nations Security Council Resolution", 8 Mayıs 1997.

73 "Letter to Congressional Leaders Reporting on Iraq's Compliance With United Nations Security Council Resolution", 9 Temmuz 1997.

74 Mustafa Kibaroglu, "Turkey: Missing Bill Clinton", *Bulletin of the Atomic Scientists*, Mart/Nisan 2004.

75 "Letter to Congressional Leaders Reporting on Iraq's Compliance With United Nations Security Council Resolution", 5 Kasım 1998.

76 Shenon, "Two Kurd groups unite against Baghdad in pact brokered by U.S."

77 "Letter to Congressional Leaders Reporting on Iraq's Compliance With United Nations Security Council Resolution", 19 Mayıs 1999.

ilgili olmadığını, ABD'ye bağlı olduğunu söylemiştir.⁷⁸ Ancak ABD yönetimi tarafından Kürtlerin ayrışması, Irak'ın bölünmesi, Kürtlerin ayrı bir devlet kurma talepleri de olumlu karşılanmamıştır. Bahsedilen hususlar bağlamında Clinton yönetiminin temelde baskıya ve zulme uğrayan bir topluluğa daha iyi yaşam şartları sunmak, Saddam Hüseyin'in hareket alanını sınırlandırmak ve uluslararası normlara göre Irak'ı yönetmesini beklemek, Kürtlerin birliğini sağlamak gibi amaçları olduğu söylenebilir. Ancak Kürtlerin bağımsızlık talepleri, Clinton yönetimi tarafından olumlu karşılanmamıştır. Diğer ABD başkanları gibi Clinton da bölgesel ve uluslararası dengeleri gözetmiş, Kürtlerin bu talebine olumlu yanıt vermemiştir.

3.2.2. Barack Obama

Barack Obama döneminde dış politikanın temel dinamikleri değişmeye de yöntem olarak değişikliklere gidilmiştir. Askerî güç daha çok savunma alanında kullanılmış, yerel müttefiklerle iş birliği yapılmıştır. Bu bağlamda ABD ordusunun Afganistan ve Irak tecrübelerinin ardından Obama yönetimi, Ortadoğu'dan askerî varlığını çekmek yerine bağlantı şeklini değiştirmeyi tercih etmiştir. ABD askerlerini bölgeye göndermek yerine sahada yerel müttefikler ve devlet-dışı aktörler kullanılmıştır. Bu yöntemde amaç, operasyonel ve siyasi maliyeti düşürmek, ve meşruiyet olarak gösterilebilir.⁷⁹ Obama'nın Kürtler özelindeki dış politikası, bu yöntem değişikliği ile açıklanabilir.

ABD Kongresi'nde IŞİD'e karşı savaş hakkındaki tartışmalar sürerken Obama, bunun Afganistan ve Irak'taki savaşlardan farklı olacağını ve yabancı topraklarda ABD birliklerinin savaşmayacağını söylemiştir. Ancak askerî hareket yalnızca hava saldırıları olarak ilerlememiş, ABD askerî birlikleri de görevlendirilerek Iraklıları ve Kürt kuvvetlerini eğitim, istihbarat ve teçhizat gibi alanlarda desteklemiştir.⁸⁰ 2014 yılında bir basın toplantısında Obama, ABD'nin Irak güvenlik güçlerine destek vermeye, istihbarat paylaşmaya ve iş birliği yapmaya devam edeceğini belirtmiştir. ABD güçlerinin Irak'ta savaşmaya geri dönmeyeceğini ancak Iraklıları, bölgeyi ve ABD'nin çıkarlarını tehdit eden teröristlere karşı savaşmalarına yardım edeceklerini söylemiştir. Irak siyaseti hakkında ise Şii, Sünni ve Kürtlerin birlik olması ve her kesimin siyasi sürecin bir parçası olması gerektiğinin altını çizmiştir.⁸¹ Aynı

78 Shenon, "Two Kurd groups unite against Baghdad in pact brokered by U.S."

79 Andreas Krieg, "Externalizing the burden of war: the Obama Doctrine and US foreign policy in the Middle East", *International Affairs* 92, no. 1, 2016, s. 97-113.

80 Michael Nelson, "Barack Obama: Foreign Affairs", *Miller Center*, 2016.

81 "President Obama Speaks on the Situation in Iraq", *The White House President Barack Obama*, 19 Haziran 2014.

yılın Ağustos ayında da Obama, Irak'taki IŞİD'le mücadele kapsamında son gelişmeleri açıklarken teröristlere karşı Erbil'in dışında şehre ulaşmamaları için hava saldırısı yapıldığı, Kürt güçlerinin de karadan savaştığını belirtmiştir. Irak ve ABD kuvvetlerinin ise onlara destek sağlayacağını söylemiştir. Irak hükûmetine ve Kürt güçlerine IŞİD ile savaşırken askerî destek ve tavsiyeye devam edileceğini, teröristlerin güvenli bölge oluşturmasına izin vermeyeceklerini belirtmiştir.⁸² Irak'taki ABD vatandaşlarının, Iraklı sivillerin korunmasını sağlayacakları ve bu bağlamda ön saflarda Irak kuvvetlerine ve Kürt kuvvetlerine askerî desteklerini arttıracaklarını söylemiştir.⁸³

Yine 2014 yılında IŞİD'in Ayn el-Arab'a saldırmaya başlaması ABD'nin Suriyeli Kürtlere destek vermeye başlamasında önemli bir adım olmuştur. PYD ve ABD arasındaki ilk resmi temasın 12 Ekim 2014'te Paris'te gerçekleştiği bilinmektedir ancak PYD kanadı ilişkilerin iki yıl öncesinde de var olduğunu iddia etmektedir. Görüşmede ABD Başkanı Obama, o dönemki PYD Eşbaşkanı Salih Müslim, ABD Suriye Özel Temsilcisi Daniel Rubinstein ve Dışişleri Bakanlığı heyetinin bulunduğu belirtilmiştir.⁸⁴

Obama yönetimi, Irak'ın Sünni, Şii ve Kürt topluluklarıyla bütünlüğünü sağlamayı hedeflerken aynı zamanda Suriye ve Irak Kürtleri arasında da bir birlik kurmaya çalışmıştır. Bu bağlamda 17 Ekim 2014'te PYD Eşbaşkanı Salih Müslim, ABD Ulusal Güvenlik Danışmanı Yardımcısı Tony Blinken ve Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) Başkanı Mesut Barzani Duhok'ta bir araya gelmiştir. Görüşmenin öncesinde ise PYD ve diğer yapılanmalarının kurduğu Demokratik Toplum Hareketi (TEV-DEM) ve Kürdistan Demokratik Partisi (KDP) lideri Mesut Barzani'nin inisiyatifinde 26 Ekim 2011'de Erbil'de kurulan Suriye Kürt Ulusal Konseyi (ENKS) arasında birleşme görüşmeleri başlamıştır. 22 Ekim 2014'te taraflar arasında "ortak yönetim, ortak askerî güç ve siyasi birlik" ilkelerini kapsayan Duhok Anlaşması ilan edilmiştir.⁸⁵ Yapılan anlaşma ABD yönetimi tarafından da olumlu karşılanmıştır. Özellikle IŞİD gibi bir tehdit karşısında çeşitli grupların birlik hâlinde olmasının terörle mücadele kapsamında daha yararlı olacağı ileri sürülmüştür.

2015 yılında IŞİD'e karşı yürütülen kampanya ile ilgili basın toplantısında Amerikan savunma yetkilisi Christine Wormuth, sahadaki bazı güçlerle birlikte çalışıldığını söylemiştir. Wormuth, Ayn el-Arab'da ya da Tel Abyad'da görüldüğü gibi kapasitesi ve becerileri uygun gruplarla taarruz operasyonları

82 "President Obama Gives an Update on the Situation in Iraq", *The White House President Barack Obama*, 09 Ağustos 2014.

83 "President Obama Delivers a Statement", *The White House President Barack Obama*, 14 Ağustos 2014.

84 Lesley Wroughton, "U.S. holds direct talks with embattled Syrian Kurds", *Reuters*, 16 Ekim 2014.

85 "Syrian Kurdish parties sign Dohuk agreement to fight ISIS", *Daily Sabah*, 24 Ekim 2014.

için iş birliği yapmanın yarar sağladığını belirtmiştir. IŞİD’le savaşmak için belli gruplara destek, teçhizat sağlanacağını ve daha etkili hâle getirileceğini de söylemiştir. ABD’nin o dönemki IŞİD’e karşı koalisyon özel temsilcisi yardımcılığını yürüten Brett McGurk ise Fırat’ın doğusunun IŞİD’den temizlendiğini ve ABD Başkanı Obama’nın Ayn el-Arab’ın savunucularına hava desteği sağlama kararını zamanında verdiğini söylemiştir. Suriyeli Kürtler ve Araplar ile birlikte çalışarak Ayn el-Arab dışında da IŞİD’e karşı operasyon yürütülmesinin önemli olduğunu da belirtmiştir. McGurk, Kuzeydoğu bölgesinde Araplar, Hristiyanlar ve Kürtler ile iyi ilişkiler kurduğunu da eklemiştir.⁸⁶ McGurk’ün ABD Başkanı Biden’ın şu anki kabinesinde ulusal güvenlik danışmanı olması ise bu açıdan önem arz etmektedir.

2014 yılında bir basın toplantısında Obama, ABD’nin Ayn el-Arab’daki Kürtlere desteğiyle IŞİD’in geri püskürtüldüğünü iddia etmiş, IŞİD’in Suriye’deki yapısının zayıflamasının Irak’a da yansıtacağını ve hedeflerinin bu olduğunu belirtmiştir.⁸⁷ IŞİD’e karşı mücadelede bu stratejinin başarılı olduğu ileri sürülerek ABD’nin Suriyeli ve Iraklı Kürtlerle ilişki düzeyi de giderek artmıştır. Örneğin, Mart 2016’da Ayn el-Arab’ın güneyindeki Harab Işk köyüne ikinci askerî hava üssü kurma faaliyetlerini başlatan ABD, 25 Nisan’da da 250 ABD özel kuvveti askerinin daha ülkede konuşlanmasına izin vermiştir.⁸⁸

IŞİD ile mücadele devam ederken 2014 yılında IKBY ile görüşen, Obama dönemi Dışişleri Bakanı John Kerry, Bağdat ile siyasi süreçten çekilmemeleri gerektiğini söylemiştir. Özellikle Kerkük’ün IŞİD’den alınmasında Kürt güçlerinin önemli rolü olduğunu iddia etmiştir. Kerkük’ü IKBY’nin elinde tutması durumunda petrol gelirinin olması ve mali olarak Bağdat hükûmetinden bağımsız olması söz konusu olacaktı. Bu sebeple Kerry, IKBY’nin Bağdat ile görüşerek yeni kurulacak hükûmetin bir parçası olmalarını da sağlamak istemiştir. Bütün bir Irak’ın terör tehditlerine karşı daha kolay durabileceği de belirtilmiştir.⁸⁹ Bu bağlamda Obama yönetiminin ve Dışişleri Bakanı Kerry’nin IŞİD’e karşı mücadelede Kürtleri desteklediği ve siyasi anlamda da güç kazanmalarını sağlamaya çalıştığı söylenebilir. Ancak Kürtlerin bağımsız bir devlet olmasındansa Bağdat hükûmeti ile birlikte çalışmasını, siyasi sürece dâhil olmasını istedikleri görülmektedir.⁹⁰

86 “Press Call on the Counter-ISIL Campaign”, *The White House Office of the Press Secretary*, 9 Ekim 2015.

87 “Remarks by the President in a Press Conference”, *The White House Office of the Press Secretary*, 05 Kasım 2014.

88 “ABD’den Suriye’ye ikinci hava üssü”, *Anadolu Ajansı*, 7 Mart 2016.

89 Lesley Wroughton, “Kerry in Kurdistan to urge leaders to be part of national government”, *Reuters*, 24 Haziran 2014.

90 “Kerry to urge Kurds to hold Iraq together”, *Middle East Eye*, 12 Şubat 2015.

2016 yılında IŞİD etkinliğini arttırdığında ABD ordusunun Irak'taki birlik sayısı 5000'i geçmiştir. Radikal örgütlere hava saldırıları da artmıştır.⁹¹ 2016 yılında gerçekleştirilen bir basın toplantısında Brett McGurk, Musul'un IŞİD'den temizlenmesi için yapılan operasyonlarda Irak hükûmeti ve Erbil'deki Kürt ortaklarla yakından çalıştıklarını belirtmiştir.⁹² Obama döneminde Ulusal Güvenlik Danışmanı olan Ben Rhodes, 2016 yılında yapılan bir basın toplantısında IŞİD'e karşı savaşan Iraklı ya da Suriyeli Kürtlerle ve Araplarla birlikte çalışacaklarını belirtmiştir.⁹³ Özellikle Musul Operasyonu sürerken ABD'nin ve diğer Batılı devletlerin Irak hükûmetine ve Kürtlere askerî yardımda ve destekte bulunduğu görülmektedir. Yapılan açıklamalarda ve basın konferanslarında Irak hükûmetinin ve Kürt kuvvetlerinin IŞİD'le, Irak'ta ve Musul'da mücadele konusunda çok etkili olduğuna dair vurgular bulunmaktadır. Aynı şekilde Suriyeli Kürtlerin ve Arapların da ABD desteği ile IŞİD'in etkinliğini kırdığı görülmektedir.⁹⁴

Obama'nın başkanlığının özellikle ikinci döneminde etkinliği artan IŞİD'e karşı mücadelede Irak hükûmeti, Iraklı Kürtler ve Araplar, Suriyeli Kürtler ve Araplar büyük ölçüde birlikte hareket etmişlerdir. Ortadoğu'daki ABD politikasının yöntemini değiştirmeye çalışan Obama'nın ABD ordusunu arka planda bırakarak terörle mücadeleye devam ettiği söylenebilir. Bu bağlamda bölgedeki farklı aktörlerle iyi ilişkiler kurmuş, onlara gerekli destekleri ve yeri geldiğinde de imtiyazlar sağlamıştır. Kürtler ile ilişkilerini de bu minvalde iyi tutmuş ve geliştirmiştir. Kabinesinde de genel olarak bu bağlamda isimlerin olduğu görülmektedir. Şu anki ABD Başkanı Biden'ın Obama'nın Başkan Yardımcısı olarak görev aldığını ve bu süreçte Kürtlerle ilişkilerini de en iyi şekilde geliştirdiğini düşündüğümüzde politikalarının benzer olduğu söylenebilir. Genel olarak bakıldığında Obama'nın terörle mücadelede Kürtleri bir partner olarak gördüğü ve Irak'ın bütünleşmesini, Kürtlerin de siyasi sürecin parçası olmasını istediği söylenebilir.

Ancak 2016 yılında IKBY'de bağımsızlık için gerçekleştirilen referanduma ABD, Kürt bölgesinin Irak'ın bir parçası olarak görüldüğünü ifade ederek olumsuz yaklaşmıştır. Suriye'de ise ABD'nin Türkiye'ye destek vermesi ve Başkan Yardımcısı Joe Biden'ın, Suriyeli Kürtlerden Fırat'ın doğusuna çekilmelerini istemesi, Kürtler, ABD ve Obama yönetimi tarafından yalnız bırakıldı şeklinde yorumlanmıştır.

91 Michael Nelson, "Barack Obama: Foreign Affairs", *Miller Center*, 2016.

92 "Press Briefing by Press Secretary Josh Earnest and Special Presidential Envoy for the Global Coalition to Counter ISIL, Brett McGurk", *The White House Office of the Press Secretary*, 10 Haziran 2016.

93 "Press Briefing by Press Secretary, Ben Rhodes, Tom Donohue and Andrew Liveris", *The White House Office of the Press Secretary*, 25 Nisan 2016.

94 "Daily Press Briefing by the Press Secretary Josh Earnest, 06/16/15", *The White House Office of the Press Secretary*, 16 Haziran 2015.

Bu örneklerden görüldüğü üzere Obama yönetimi özellikle IŞİD ile mücadele adı altında askerî anlamda hem Suriye’de hem de Irak’ta Kürtlere destek sağlamıştır. Bu bağlamda Obama’nın kendi dış politika doktrini kapsamında Kürtlere destek verdiği, yanlarında olduğu ancak ABD çıkarlarına ya da bölgesel dengelere karşı bir durum olduğunda onların isteklerini göz ardı edecek politikalar izlediği söylenebilir.

3.2.3. Joe Biden

Daha önce Obama yönetiminde Başkan Yardımcısı olarak görev aldığı belirtilen Joe Biden, 2021 yılında ABD Başkanı olarak göreve başlamıştır. Ayrıca ABD Senatosunun Dış Politika Komitesinde 12 yıl görev yapmıştır. Terörizm, kitle imha silahları, Ortadoğu, Güneybatı Asya ve Soğuk Savaş sonrası Avrupa hakkında alınan kararlarda etkili olan bir isimdir.⁹⁵ Başkan olması Kürtler tarafından olumlu karşılanmıştır. Biden’in beklentilerini karşılayacak, onların yanında yer alacak bir Başkan olması umulmuştur. İran’a baskı uygulamak adına ABD’nin Kürtlere gerekli desteği sağlama ihtimali olduğu iddia edilmektedir.

Biden, 1991 Irak operasyonuna karşı oy vermiş, 2003 Irak işgaline ise tam destek vermiştir.⁹⁶ 1991’de operasyonu desteklememe sebebi Kürtler hakkında duyduğu endişedir. 2003 İşgali sonrasında ülkede federal yönetim kurulmasını tavsiye etmiş, böylece mezhepsel çatışmaların engellenebileceğini savunmuştur. Bu öneri Kürtler tarafından olumlu karşılanmıştır. Biden, 2002’de Irak’a yaptığı bir ziyarette İKBY parlamentosunda yaptığı konuşmada Kürtlere artık tek dostlarının dağlar olmadığını söylemiştir.⁹⁷ Obama döneminde Irak’tan ABD askerî varlığını çekme meselesi hakkında Biden, Irak’ı pek çok kez ziyaret etmiştir. Irak hükûmeti ile de iyi ilişkiler kuran Biden, Kürt bölgesi ile de ilişkilerini ilerletmiştir. Biden, Mesut Barzani gibi isimlerle sıcak ilişkiler geliştirmiş, bu da Kürtlerin Biden başkanlığından umutlu olmasına sebep olmuştur.

Obama döneminde Biden, Suriye’de IŞİD ile mücadele adı altında terör örgütü olarak listelediği PKK’nın Suriye’deki uzantısı PYD/YPG’ye destek vermiştir. ABD birliklerinin müttefiklere destek amacıyla Suriye’ye gitmesini memnuniyetle karşılamıştır. Örneğin, 2019’da Trump’ın başkanlık yaptığı dönemde Suriye’den ABD askerini çekme kararı alınmış, Biden bu kararın ABD’nin müttefiklerini yalnız bıraktığını ve IŞİD’e alan sağlandığını

95 “Vice President Joe Biden”, *The White House President Barack Obama*, <https://obamawhitehouse.archives.gov/vp>

96 Andrew Kaczynski, “How Joe Biden defended his Iraq vote”, *CNN Politics*, 17 Ocak 2020.

97 Yerevan Saeed, “What Biden can and cannot do for the Kurds”, *Al Jazeera*, 3 Aralık 2020.

söylemiştir. Seçim kampanyaları sürerken Ekim 2020'de Biden, Trump'ın Suriye'den asker çekme kararını tamamen bir başarısızlık olarak nitelendirmiş, Suriyeli Kürt müttefiklerin bu sebeple dışarıdan saldırılara açık hâle geldiğini belirtmiştir. Suriyeli Kürtlerin ABD desteğinden mahrum bırakılmasının neticesinde Kürtlerin, Rusya'ya ve Suriye rejimine yöneleceğini söylemiştir.⁹⁸ Suriye Demokratik Güçleri'nin (SDG) sözde Genel Komutanı Mazlum Kobani de Biden'ın başkanlığında Suriye krizinde gerçekçi bir çözüme ulaşmaya daha umutlu olduklarını belirtmiştir.⁹⁹ Örneğin; Beyaz Saray tarafından 2014'te Başkan Yardımcısı Biden ve Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi Başkanı Mesut Barzani arasında geçen bir telefon konuşması yayımlanmıştır. Bu görüşmede Biden, Peşmerge ve Irak Güvenlik Güçleri'nin IŞİD ile mücadelesine değinmiş, ABD'nin Kürt halkı ve Irak'ın güvenliğine olan desteğini vurgulamıştır.¹⁰⁰ Biden, IŞİD ile mücadele kapsamında Bağdat ve Erbil yönetimlerinin ortak çalışmasını sağlamış, iki tarafla da ilişkilerini en iyi şekilde geliştirmiştir. Biden, Ocak 2017'de Barzani tarafından Kürdistan milletinin dostu olarak anılmıştır. Ancak Biden, IKBY'nin 2017'deki bağımsızlık referandumuna destek vermemiştir.¹⁰¹ 2017 yılında Biden'a neden Obama yönetiminin Kürtlere daha fazla yardım etmediği sorulduğunda, Biden Türkiye cevabını vererek, Türkiye ile ilişkilerin gözetilmek durumunda olduğunu örtük olarak ifade etmiştir.¹⁰² Biden, PKK'yı terör örgütü olarak kabul etmiş olmasına rağmen YPG'yi terör örgütü olarak kabul etmemiştir. Kürtlere daha fazla imkan ve destek vermemelerin sebebi olarak ise Türkiye ile ilişkiler ve NATO neden gösterilmiştir.

Biden'ın Dışişleri Bakanı Antony Blinken ve Savunma Bakanı Lloyd Austin, genellikle Kürtler konusunda olumlu tutum izlemektedir. Biden'ın Ortadoğu ve Kuzey Afrika Koordinatörü ise Brett McGurk olmuştur ve o da IŞİD'le mücadele kapsamında YPG'ye destek verenler arasında yer alan bir isimdir.¹⁰³ McGurk, 2016 yılında uzun bir aradan sonra Suriye'ye gönderilen ilk elçilerden biri olmuştur. Suriye'de Ayn el-Arab'da savaşan "1000 Kürt şehid"nin mezarlarını ziyaret edip saygılarını sunmuştur. O dönemin PYD lideri Salih Müslim ile de görüşmeleri olmuştur.¹⁰⁴

98 Bill Barrow and Alexandra Jaffe, "Biden: Syria withdrawal proves Trump is a 'complete failure'", *AP News*, 17 Ekim 2019.

99 "Mazlum Kobani: Yeni ABD yönetimiyle SDG arasında ortak bir program hazırlıyoruz", *BBC*, 31 Ocak 2021.

100 "Readout of Vice President Biden's Call with Iraqi Kurdistan Regional President Masoud Barzani", *The White House: Office of the Vice President*, 17 Aralık 2014.

101 Saeed, "What Biden can and cannot do for the Kurds".

102 Ruwayda Mustafah, "Biden presidency brings hope for Kurds", *Politics*, 23 Kasım 2020.

103 Lara Jakes, Michael Crowley and David. E. Sange, "Biden Chooses Antony Blinken, Defender of Global Alliances, as Secretary of State", *The New York Times*, 22 Kasım 2020.

104 Tom Perry and Arshad Mohammed, "U.S. envoy visits Kurdish-held northern Syria", *Reuters*, 1 Şubat 2016.

Obama yönetiminde Dışişleri Bakanı Yardımcılığı görevini yürüten Antony Blinken, 2017 yılında New York Times’da kaleme aldığı bir yazıda Trump yönetiminin IŞİD’e karşı mücadele kapsamında Suriyeli Kürtleri silahlandırmak hakkında alınabilecek karardan bahsetmiştir. O dönemde operasyonlarını Rakka’dan yürüten IŞİD’le mücadele edebilecek savaşçıların SDG olduğunu söylemiştir. Bu grubun Araplar ve Kürtlerden oluşan, YPG ağırlıklı olduğunu da belirtmiştir. Sadece SDG’nin IŞİD’in keskin nişancılarının kentsel direncine ve intihar saldırılarına karşı durabileceğini belirtmiştir. Obama’nın SDG’ye destek vermek için pek çok kez Türkiye’yle karşı karşıya kaldığına da değinmiştir. Blinken, Trump’ın bu kararı alması gerektiğinin de altını çizmiştir. SDG’nin Türkiye’ye karşı silah kullanmayacağından ve SDG’nin PKK ile de bağlantılarını en aza indireceğinden emin olunmasının gerektiğini de söylemiştir. Türkiye’nin el-Bab bölgesini alması için operasyonun ABD tarafından desteklenmesi, PKK’ya karşı mücadelede Türkiye’ye destek verilmesi ve tampon bölge oluşturulmasının onaylanması gerektiğine de değinmiştir.¹⁰⁵

ABD Savunma Bakanı olarak atanan Lloyd Austin, 2010-2011 yıllarında ABD’nin Irak’taki askerî güçlerinin komutanlığını yürütmüştür. Austin, 2013 yılında Barack Obama tarafından Ortadoğu’daki askerî faaliyetlerinden sorumlu olmak üzere ABD Merkez Kuvvetler Komutanlığına (CENTCOM) atanmıştır. IŞİD’le mücadele kapsamında Kürt gruplara destek verilmesi süreçlerini yönetmiştir. 2014 yılında IŞİD’in Ayn el-Arab’a saldırılarını püskürtmek adına ABD önderliğindeki hava operasyonlarının yönetilmesinde rol oynamıştır. Ayrıca Austin, ABD’nin Halk Savunma Birlikleri’ne (YPG) destek verdiğini kabul eden ilk kişidir.¹⁰⁶

Biden’in ulusal güvenlik danışmanı olarak görevlendirdiği Jake Sullivan ise aynı görevi Biden’in Başkan Yardımcılığı döneminde de yürütmüştür. Sullivan, 2018 yılında verdiği bir röportajda ABD’nin IŞİD’in tekrar toprak kazanmaması için YPG ile çalışmaya ve onlara destek sağlamaya devam edeceğini, Türkiye’nin bunu kabul etmesi gerektiğini söylemiştir. ABD’nin de Suriyeli Kürtlerin Türkiye’ye herhangi bir direkt askerî tehdit oluşturmayacağından emin olması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca ABD’nin PYD/YPG yapılanması ile PKK’nın ayrılması üzerine çalışması gerektiğini vurgulamıştır.¹⁰⁷

105 Antony J. Blinken, “To Defeat ISIS, Arm the Syrian Kurds” *The New York Times*, 31 Ocak 2017.

106 “Lloyd Austin: IŞİD’e karşı Kürt grupların desteklenmesinde rol oynayan, ABD’nin savunma bakanı olacağı öne sürülen emekli general”, *BBC*, 8 Aralık 2020.

107 “Jake Sullivan on Turkey, the Kurds, and the Islamic State”, *United States Institution of Peace*, 20 Nisan 2018.

Genel olarak Biden'ın Kürtlere karşı yürüttüğü politikalara ve aldığı kararlara bakıldığında, özellikle Irak'taki Kürtlerin bağımsız bir devlet kurması yönünde söylemler bulunmaktadır. Kürtler, insan hakları ve egemenlik bağlamında savunulmaktadır. Suriye'deki Kürtler ise ABD'nin özellikle IŞİD'e karşı mücadelede bir müttefiki olarak görülmektedir. Bu bağlamda Biden, Suriyeli Kürtleri (YPG/PYD yapılanmasını) ABD'nin her anlamda destek vermesi gereken bir müttefik olarak görmektedir. Biden, bulunduğu görevler dolayısıyla uzun süre Kürtler ile temasta bulunmuş, iyi ilişkiler geliştirmiştir. Bunun da özellikle Kürtler tarafından Biden'ın başkanlık dönemine onlar açısından olumlu yansımaları beklenmektedir. Biden'ın kurduğu kabinedeki isimlere bakıldığında ise onunla benzer görüşteki kişilerin olduğu görülmektedir. Özellikle IŞİD'le mücadele bağlamında SDG'nin desteklenmesini savunan kişiler olduğu açıktır. Ancak Biden'ın ve seçtiği kişilerin dış politika dengelerini de göz önünde bulunduracağı da görülmektedir. Biden yönetimi, Irak'ta ise IKBY ve Irak hükûmeti arasındaki ilişkiyi gözeteceği, İran'a ve terör unsurlarına karşı iki tarafın ortak hareket etmesini sağlamaya çalışacağı söylenebilir.

Sonuç

ABD'nin Demokrat başkanlarının Kürtlere yönelik politikalarına bakıldığında çeşitli benzerlikler ve farklılıklar göze çarpmaktadır. Genel olarak insan hakları, baskı altındaki topluluklara destek bağlamında Kürtlerin belli dönemlerde desteklendiği görülmüştür. Ancak bölgesel ve uluslararası dinamiklerin etkisi ABD'nin Kürt politikasında daha önemli bir faktör olmuştur. Wilson ve Roosevelt dönemlerinde genel olarak Kürtler ABD dış politikasında çok gündem olmamıştır. Yalnızca Wilson ilkeleri kapsamında Kürtler çeşitli umutlara kapılsa da bu Batılı devletler tarafından ortadan kaldırılmıştır. Truman döneminde ise genel olarak iç işlerine müdahale etmeme ve Kürtleri bir yerel mesele olarak görme algısı hakim olmuştur. Kennedy döneminde ise doğrudan veya dolaylı olarak Kürtlere destek verilmemiş, Soğuk Savaş ortamından bağımsız hareket edilmek istense de Sovyetlere ve Kürtlere karşı Irak rejimi bir dönem desteklenmiştir. Johnson ise yine iç işlere karışmama, müdahale etmeme ve Irak hükûmeti ile iyi geçinme yolunu tercih etmiştir.

Carter döneminde ise insan hakları temel alınıp Soğuk Savaş mantığından uzaklaşmak istenmiştir. Saddam Hüseyin'e karşı Kürtleri ve Şiiileri savunmak gerekli görünse de bölgesel gelişmeler sebebiyle Sovyetlere karşı Saddam Hüseyin desteklenmiştir. Bu da Kürtlere herhangi bir destek sağlanamamasına sebep olmuştur. Clinton döneminde ise insan hakları ve bölgesel politikalar

bağlamında Kürtlere yönelik politikalar geliştirilmiştir. Örneğin, Clinton yönetimi Türkiye'nin PKK terör örgütü lideri Abdullah Öcalan'ı yakalamasına destek sağlamıştır. Irak'ın toprak bütünlüğünün sağlanmasını savunmuş, baskı altındaki Kürtlere de destek sağlamıştır. Clinton, Kürt grupların Saddam'a karşı birleşmesini de sağlamaya çalışmıştır. Obama döneminde ise daha çok bölgedeki ABD varlığını azaltmaya yönelik olarak yerel müttefiklerle iş birliği politikası izlenmiştir. Bu bağlamda ABD Kürtlere yönelmiştir. ABD eğitim, teçizat, istihbarat desteği sağlamıştır. Özellikle IŞİD'e karşı Suriye ve Irak'ta Kürt gruplar ve IKBY kullanılmıştır.

Biden döneminde de Kürtleri destekler nitelikte politikalar güdülmektedir. Biden yönetimi PYD'ye desteğin devam etmesini ve ABD'nin bölgeden bu bağlamda desteğini çekmemesi gerektiğini savunmaktadır. Bu bağlamda Biden'ın Kürt grupları desteklemeye devam edeceği ve bölgedeki politikalarını vekil kuvvetler üzerinden yürüteceği de söylenebilir. Genel olarak ABD'nin Demokrat başkanlarının Kürtlere yaklaşımının olumlu ve destek verici olduğu söylenebilir. Ancak uluslararası ve bölgesel denge, dinamik ve gelişmeler sebebiyle bu bağlamda ABD'nin Kürtler'e beklenen düzeyde destek vermediği açıktır. ABD Kürtleri, bir kaldıraç ve Ortadoğu'daki amaçlarını uygulayıcı bir unsur olarak desteklemiş ancak bu amaçlarla çatışan Kürt faaliyetleri olduğunda ya da konjonktür değiştiğinde ABD pragmatik bir yaklaşımla desteğini hemen geri çekmiştir.

Kaynakça

“ABD'den Suriye'ye ikinci hava üssü”, *Anadolu Ajansı*, 7 Mart 2016.

“Conflicting Partisan Priorities for U.S. Foreign Policy”, *Pew Research Center*, 29 Kasım 2018.

“Daily Press Briefing by the Press Secretary Josh Earnest, 06/16/15”, *The White House Office of the Press Secretary*, 16 Haziran 2015.

“Jake Sullivan on Turkey, the Kurds, and the Islamic State”, *United States Institution of Peace*, 20 Nisan 2018.

“Kerry to urge Kurds to hold Iraq together”, *Middle East Eye*, 12 Şubat 2015.

“Letter to Congressional Leaders Reporting on Iraq's Compliance With United Nations Security Council Resolutions”, 23 Ekim 1995.

“Letter to Congressional Leaders Reporting on Iraq's Compliance With United Nations Security Council Resolution”, 7 Ocak 1997.

“Letter to Congressional Leaders Reporting on Iraq's Compliance With United Nations Security Council Resolution”, 7 Mart 1997.

“Letter to Congressional Leaders Reporting on Iraq’s Compliance With United Nations Security Council Resolution”, 8 Mayıs 1997.

“Letter to Congressional Leaders Reporting on Iraq’s Compliance With United Nations Security Council Resolution”, 9 Temmuz 1997.

“Letter to Congressional Leaders Reporting on Iraq’s Compliance With United Nations Security Council Resolution”, 5 Kasım 1998.

“Lloyd Austin: IŞİD’e karşı Kürt grupların desteklenmesinde rol oynayan, ABD’nin savunma bakanı olacağı öne sürülen emekli general”, *BBC*, 8 Aralık 2020.

“Mazlum Kobani: Yeni ABD yönetimiyle SDG arasında ortak bir program hazırlıyoruz”, *BBC*, 31 Ocak 2021.

“Message to the Congress Reporting on the National Emergency With Respect to Iraq”, 3 Mart 1993.

“President Obama Delivers a Statement”, *The White House President Barack Obama*, 14 Ağustos 2014.

“President Obama Gives an Update on the Situation in Iraq”, *The White House President Barack Obama*, 09 Ağustos 2014.

“President Obama Speaks on the Situation in Iraq”, *The White House President Barack Obama*, 19 Haziran 2014.

“Press Briefing by Press Secretary Josh Earnest and Special Presidential Envoy for the Global Coalition to Counter ISIL, Brett McGurk”, *The White House Office of the Press Secretary*, 10 Haziran 2016.

“Press Briefing by Press Secretary, Ben Rhodes, Tom Donohue and Andrew Liveris”, *The White House Office of the Press Secretary*, 25 Nisan 2016.

“Press Call on the Counter-ISIL Campaign”, *The White House Office of the Press Secretary*, 9 Ekim 2015.

“Readout of Vice President Biden’s Call with Iraqi Kurdistan Regional President Masoud Barzani”, *The White House: Office of the Vice President*, 17 Kasım 2014.

“Remarks by the President in a Press Conference”, *The White House Office of the Press Secretary*, 05 Kasım 2014.

“Syrian Kurdish parties sign Dohuk agreement to fight ISIS”, *Daily Sabah*, 24 Ekim 2014.

“USA: Bill Clinton Blames Main Kurdish Factions For Conflict in Iraq”, *AP Archive*, 21 Temmuz 2015.

“Vice President Joe Biden”, *The White House President Barack Obama*, <https://obamawhitehouse.archives.gov/blog/author/vice-president-joe-biden><https://obamawhitehouse.archives.gov/blog/author/vice-president-joe-biden>.

Ahmed, Muhammed M. A. ve Gunter, Michael M. *The Kurdish Spring: Geopolitical Changes and the Kurds*. Mazda Pub, 2013.

Barrow, Bill and Jaffe, Alexandra “Biden: Syria withdrawal proves Trump is a ‘complete failure.’” *AP News*, 17 Ekim 2019.

Blinken, Antony J. “To Defeat ISIS, Arm the Syrian Kurds.” *The New York Times*, 31 Ocak 2017.

Brands, Hal. “Before the Tilt: The Carter Administration Engages Saddam Hussein.” *Diplomacy & Statecraft* 26, no. 1, 2015.

Broich, John. “Why there is no Kurdish nation.” *The Conversation*, 6 Kasım 2019.

Charountaki, Marianna. *The Kurds and US Foreign Policy: International Relations in the Middle East since 1945*. Routledge, 2014.

Clive, Nigel. “The Kurdish Struggle 1920-94.” *International Affairs* 72, no. 4, Ekim 1996.

Dan Balz ve Scott Clement, “Poll: Sharp partisan differences now exist on foreign policy, views of American exceptionalism”, *The Washington Post*, 17 Eylül 2020.

Dumbrell, John. “Bush’s war: The Iraq conflict and American democracy.” *Political Science*, 2005.

Dumbrell, John. *Clinton’s Foreign Policy: Between the Bushes 1992-2000*. Routledge, 2009.

Entessar, Nader. *Kurdish Politics in the Middle East*. Lexington Books, 2009.

Everest, Larry. *Oil, Power & Empire: Iraq and the U.S. Global Agenda*. Common Courage Press, 2004.

Franklin, Janet A. *United States Foreign Policies on Iran and Iraq, And the negative impact on the Kurdish Nationalist Movement: From the Nixon Era Through The Reagan Years*. Wright State University, 2019.

Freedman, Robert O. “U.S. Policy Toward the Middle East in Clinton’s Second Term.” *Middle East Review of International Affairs* 3, no. 1, Mart 1999.

Ghassemlou, Abdülrahman. *Kurdistan and Kurds*. Publication House of the Czechoslovak Academy of Science, 1965.

Gibson, Bryan R. *Sold Out? US Foreign Policy, Iraq, the Kurds, and the Cold War*, Palgrave, 2015.

Gunter, Michael M. “Arab-Kurdish Relations and the Future of Iraq.” *Third World Quarterly* 32, no. 9, 2011.

Gunter, Michael M. “Erdogan and the Decline of Turkey.” *Middle East Policy* 23, no. 4, 2016.

- Gunter, Michael M. "Foreign Policy towards the Kurds." 13, no. 2, 2011.
- Gunter, Michael M. "Iraq, Syria, ISIS and the Kurds: Geostrategic Concerns for the U.S. and Turkey." *Middle East Policy* 22, no. 11, 2015.
- Gunter, Michael M. "The Kurdish Problem in Turkey." *Middle East Journal* 42, no. 3, 1988.
- Gunter, Michael M. "The Kurdish Question in Perspective." *World Affairs* 166, no. 4, 2004.
- Gunter, Michael M. *Out of Nowhere: The Kurds of Syria in Peace and War*, Hurst, 2014.
- Gunter, Michael M. *The Kurds Ascending: The Evolving Solution to the Kurdish Problem in Iraq and Turkey*, Palgrave, 2008.
- Gunter, Michael M., "The Kurdish Spring." *Third World Quarterly* 34, no. 3, 2013.
- Hakan Özoğlu, "Lessons From the Idea, and Rejection, of Kurdistan", *The New York Times*, 5 Temmuz 2014.
- Hama, Hawre Hasan, "US Foreign Policy Towards The Iraqi Kurds." *KCCRC*, Ocak 2021.
- Houston, Christopher. *Kurdistan: Crafting of national selves*. Indiana University Press, 2008
- "President Wilson's Fourteen Points", *World War I Document Archive*, https://wwi.lib.byu.edu/index.php/President_Wilson%27s_Fourteen_Points.
- Icduygu, Ahmet; Romano, David & Sirkeci, İbrahim. "The ethnic question in an environment of insecurity: the Kurds in Turkey." *Ethnic and Racial Studies* 22, no. 6, 2010.
- Jacobson, Frances M. *Jimmy Carter's Foreign Policy: The Battle for Power and Principle*. Old Dominion University, 2008.
- Jakes, Lara; Crowley, Michael and. Sange, David E. "Biden Chooses Antony Blinken, Defender of Global Alliances, as Secretary of State." *The New York Times*, 22 Kasım 2020.
- Jasim, Dastan. "Biden's Challenge: Kurdish Autonomy and Turkish Expansionism." *GIGA Focus*, Ocak 2021.
- Jwaideh, Wadie. *The Kurdish National Movement: Its Origins and Development*. Syracuse University Press, 2006.
- Kaczynski, Andrew. "How Joe Biden defended his Iraq vote." *CNN Politics*, 17 Ocak 2020.
- Karami, H. & Romano, David. "Sub-State Actors and Trump's Foreign Policy in the Middle East: The Case of Kurdish Forces in Iraq and Syria." *Trump and the Middle East*. Deakin University Burwood, 2018.

Kibaroglu, Mustafa. "Turkey: Missing Bill Clinton." *Bulletin of the Atomic Scientists*, Mart/Nisan 2004.

Kirişçi Kemal vd., Türkiye ve Ortadoğu'da Bölgesel İşbirliği, İstanbul, Teşev Yayınları, 1998.

Kissinger, Henry, *Diplomacy*, Simon & Schuster, 1995.

Kissinger, Henry, *Years of Renewal*, Simon & Schuster, 1999.

Krieg, Andreas, "Externalizing the burden of war: the Obama Doctrine and US foreign policy in the Middle East." *International Affairs* 92, no. 1, 2016.

Letter to Congressional Leaders Reporting on Iraq's Compliance With United Nations Security Council Resolution", 19 Mayıs 1999.

Little, Douglas. "The United States and the Kurds: A Cold War Story." *Journal of Cold War Studies* 12, no. 4, The MIT Press, 2010.

Matthews, Matt. "U.S. goofs on Iraq again Clinton ignores the real problem: Kurdish unrest." *The Baltimore Sun*, 8 Eylül 1996.

Mearsheimer, John J. ve Walt, Stephen M, "The Case for Offshore Balancing." *Foreign Affairs*, 2016.

Meho, Lokman I., *The Kurdish Question in U.S. Foreign Policy: A Documentary Sourcebook*. Praeger, 2004.

Michael Nelson, Michael. "Barack Obama: Foreign Affairs", *Miller Center*.

Mitchell B. Reiss, "The Republican Party and US Foreign Policy: What Next?", *RUSI*, 17 Mart 2021.

Mustafah, Ruwayda. "Biden presidency brings hope for Kurds." *Politics*, 23 Kasım 2020.

Natali, Denise. *The Kurds and the State: Evolving National Identity in Iraq, Turkey, and Iran*. Syracuse University Press, 2005.

Olson, Robert W. *Turkey's Relations With Iran, Syria, Israel, and Russia, 1991-2000: The Kurdish and Islamist Questions*. Mazda Pub, 2001.

Özçelik, Ali Onur. "An Analysis of The Kurdistan Worker Party (PKK) with International and Domestic Dimension and Its Reflection Over Turkish-American Relations." *Cesran International*, 2014.

Perry, Tom ve Mohammed, Arshad. "U.S. envoy visits Kurdish-held northern Syria." *Reuters*, 1 Şubat 2016.

Phillips, David L. *The Kurdish Spring: A New Map of the Middle East*, Routledge, 2017.

Power, Samantha. *A Problem From Hell: America and the Age of Genocide*. Harper Collins Publication, 2003.

Prados, Alfred B. "The Kurds in Iraq: Status, Protection, and Prospects." *CRS Reports for Congress*, 12 Mayıs 1994.

Romano, David. "İraqi Kurdistan: challenges of autonomy in the wake of US withdrawal." *International Affairs* 86, no. 6, Kasım 2010.

Romano, David ve Gürses, Mehmet. *Conflict, Democratization, and the Kurds in the Middle East*. Springer, 2014.

Romano, David. "İraqi Kurdistan and Turkey: Temporary Marriage?" *Middle East Policy* 22, no. 1, 2015.

Romano, David. "İraqi Kurdistan: challenges of autonomy in the wake of US withdrawal.", *International Affairs* 86, no. 6, 2010.

Romano, David. "The Future of Kirkuk." *Ethnopolitics* 6, no. 2, 2007.

Romano, David. *The Kurdish Nationalist Movement: Opportunity, Mobilization and Identity*, Cambridge, 2006.

Romano, David; Hussein, Rikar ve Rowe, Stephen. *The United States and Kurds of Iraq: Strange Allies*. Springer, 2017.

Saeed, Seevan. *Kurdish Politics in Turkey: From the PKK to the KCK*. Routledge, 2016.

Saeed, Yerevan. "What Biden can and cannot do for the Kurds." *Al Jazeera*, 3 Aralık 2020.

Sarı, İsmail. "The Syria Safe Zone and the US Policy towards the Syrian Kurds." *İRAM Center*, 11 Mart 2019.

Sarı, İsmail. "The United States Foreign Policy Towards Kurds." *Ortadoğu Etütleri*, Cilt 11, Sayı 2, 2019.

Shareef, Mohammed. *The United States, Iraq and the Kurds, Shock, Awe and Aftermath*. Routledge, 2014.

Shenon, Philip. "Two Kurd groups unite against Baghdad in pact brokered by U.S." *The New York Times*, Eylül 18, 1998.

Teicher, Howard ve Teicher, Gayle Radley. *Twin Pillars to Desert Storm: America's Flawed Vision in the Middle East from Nixon to Bush*. William Morrow and Company, 1993.

Vali, Abbas. "Kurdish Nationalism in Iran." *Journal of Kurdish Studies*, 1996-1997.

Vali, Abbas. "The Making of Kurdish Identity in Iran." *Critique: Critical Middle Eastern Studies* 4, no. 7, 1995.

Van Bruinessen, Martin. *Agha, Shaikh, and State: The Social and Political Structures of Kurdistan*. Zed Books, 1992.

Wroughton, Lesley. "Kerry in Kurdistan to urge leaders to be part of national government", *Reuters*, 24 Haziran 2014.

Wroughton, Lesley. “U.S. holds direct talks with embattled Syrian Kurds”, *Reuters*, 16 Ekim 2014.

Yıldız, Kerim. *The Kurds in Iran: The Past, Present and Future*. Pluto Press, 2011.

Yıldız, Kerim. *The Kurds in Iraq: The Past, Present and Future*. Pluto Press, 2004.

Yıldız, Kerim. *The Kurds in Syria: The Forgotten People*. Pluto Press, 2006.